

Tirant_ .org

Nova Declaració Valencianista

100 anys després_

Tirant_ .org

Col·laboren

GENERALITAT
VALENCIANA

DIPUTACIÓ DE
VALENCIA

Col·labora amb els Ajuntaments

Edició ACV Tirant lo Blanc
Revisió lingüística U i DOS Serveis lingüístics

Col·laboren

Cada text de la Nova Declaració Valencianista correspon
a les idees i opinions de les persones i entitats que el signen.

Tirant_.org

12 bases Nova Declaració Valencianista

100 anys després_

Tirant.org

De tant en tant cal prendre aire, respirar, alçar la mirada i saber ben cert quina ha de ser la nostra direcció per a arribar on volem. Ara fa 100 anys un grup de prohoms valencians van fer un exercici semblant, amb una repercussió considerable per a l'època, i van traçar un full de ruta a llarg termini que posava com a subjecte polític principal, per primera vegada en molt de temps, el poble valencià.

Hui ha arribat el moment de (re)dibuixar una nova senda de futur que ens ajude a construir una societat millor, plena d'oportunitats per a totes les valencianes i tots els valencians. Amb aquesta voluntat, des del Tirant, i amb la col·laboració d'altres entitats i persones, hem decidit impulsar el millor homenatge possible a aquella declaració valencianista de 1918: escriure'n una de nova.

El nostre objectiu, cent anys després, és doble: d'una banda, donar a conèixer el valor i la importància que el manifest de 1918 tingué en el seu moment i atorgar-li el paper que encara ara ha de tenir en la construcció (o reconstrucció) de la nostra història col·lectiva; de l'altra, i tenint en compte el missatge del primer manifest, actualitzar-ne l'ambició, traduir-ne el pensament al nostre temps i fer propostes noves, amb la mateixa amplitud d'horitzons que aquells valencianistes de 1918 van tenir de forma honesta i decidida. Sempre amb la voluntat ferma d'aconseguir millorar la qualitat de vida de totes i tots des de l'aprofundiment de la democràcia i de l'exercici de l'autogovern ple.

Ens sentim realment satisfets d'aquesta nova declaració valencianista, la de 2018, més plural i participativa, a bastament realista i il·lusionadora, plena d'esperança i excel·lents propostes. Moltes gràcies a totes les entitats i les persones que han col·laborat en la redacció. De ben segur que serà un nou alé encoratjador per a seguir avançant col·lectivament amb pas ben ferm cap a Ítaca.

Gonçal Grau,
president de l'ACV Tirant lo Blanc

BASE 1

Un país que vol ser país

El poble valencià, integrat pels valencians i valencianes sense cap distinció d'origen, ideologia, creences, llengua habitual o lloc de residència, constituïx una comunitat nacional amb trets identitaris propis. El poble valencià, com a subjecte polític, té inherentment dret a decidir i regir-se democràticament per la voluntat de la seua ciutadania sobre totes les qüestions que li concernixen.

L'objectiu valencianista principal és millorar la qualitat de vida dels valencians i les valencianes mitjançant l'exercici lliure i permanent de la sobirania popular, actualment segrestada i limitada pels poders econòmics transnacionals i negada per la deriva antidemocràtica de les elits de l'Estat.

La consecució d'este objectiu s'ha de veure concretat, per decisió i voluntat manifesta del conjunt del poble valencià, en la constitució d'un País Valencià sobirà, plenament democràtic, socialment just i compromés amb la protecció activa dels drets humans, tant al territori com a la resta del món. Igualment, correspon al poble valencià establir els vincles federals o confederals que considere amb els altres pobles d'Espanya i d'Europa en llibertat, fraternitat i peu d'igualtat.

BASE 2

Igualtat lingüística i mitjans de comunicació propis, autònoms i independents

La situació legal del valencià és paradoxal: se'ns reconeix el nostre dret a usar-lo en tots els àmbits, però alhora no tenim garantit poder fer-ho. És per això que aprovar la nova Llei de la funció pública que contemple la necessitat que tot el personal que treballa per a l'administració valenciana siga competent per a atendre en valencià i fer-ne ús ja és una necessitat imperiosa que no es pot posposar a una legislatura futura.

Cal que eixa normalitat estiga també al carrer, en l'accés a la cultura, al cinema i qualsevol audiovisual, cosa que necessàriament implica els mitjans de comunicació en valencià. Es tracta de dissenyar una estratègia política global per a poder avançar efectivament en la direcció de garantir la igualtat lingüística, això és, de la democràcia: que els parlants de les llengües oficials del nostre territori siguen tractats igual i tinguen les mateixes condicions i oportunitats.

BASE 3

Un país inclusiu i divers

Les persones LGTBI al País Valencià fa anys que lluitem i reivindiquem els drets i les llibertats de totes. Del treball actiu per la inclusió plena i la no discriminació absoluta per a les persones LGTBI hem de passar a buscar un punt d'interseccionalitat amb totes les diversitats. Hem de fer visible la nostra lluita per la igualtat en la diversitat, des del poble més menut fins a la ciutat més poblada, i treballar per tractar d'aconseguir que la diversitat siga apreciada com un bé, com una riquesa, en un context obert de llibertat i respecte.

Les dinàmiques establides pel sistema heteronormatiu col·loquen de manera sistemàtica moltes persones al marge de les oportunitats, els drets i les llibertats. També ha sigut així amb les persones LGTBI (molt especialment per a les persones transsexuals). No és un problema exclusivament «valencià», això és cert, però és «també» un problema valencià. Superar les tensions classistes, els projectes polítics que es basen en privilegis de classe, els tradicionalismes excloents i masclistes són també objectius que hem d'assolir.

Declarem, per tot això, la nostra voluntat ferma de contribuir a bastir un nou País Valencià inclusiu i divers que, des de la nostra identitat cultural i les arrels del nostre poble, siga capaç de construir-se com a espai de llibertat per a totes les persones.

BASE 4

Un país multicultural i d'acollida

El País Valencià fa temps que és un territori multicultural, multiracial, multiètnic, amb diverses religions i creences. Un país divers i plural, però en el qual totes les persones no tenen els mateixos drets ni són tractades de la mateixa manera. Malgrat que ens hem convertit en un país de convivència, d'acolliment i de protecció de les persones que hi venen fugint pels mateixos motius que molts valencians i valencianes hagueren de fugir i exiliar-se en el seu dia, encara hem de combatre políticament i socialment totes les desigualtats i discriminacions latents per a ser un país que pose fi a les discriminacions per motius d'origen, raça, gènere, orientació sexual, identitat de gènere, nacionalitat, ètnia o religió, on qualsevol persona pugui viure segura i en llibertat.

A banda de reclamar les qüestions competencials, també hem de treballar de manera coordinada i complementària entre la societat civil, les organitzacions socials i les diferents administracions per a exigir les vies legals i segures d'arribada de persones refugiades. Més enllà de construir un país d'acolliment i d'asil, també hem d'esforçar-nos a no contribuir en les causes que generen el desplaçament forçat de població al món.

BASE 5

Un país feminista

La identitat valencianista del segle XXI s'ha d'elaborar prenent com a base les teories postfeminismes, les quals aporten la diversitat, la identitat múltiple, la interseccionalitat, com a conceptes que ens identifiquen individualment i socialment, però també la comunitat, la pertinença i l'empatia aprofundint en el concepte de sobirania, més enllà del territori o l'etnicitat. El 8 de març del 2018 marca un abans i un després, com diu el primer baròmetre feminista: el feminisme ha vingut per a quedar-se.

En ser la segona ideologia entre la gent jove, és tasca nostra bastir un corpus intel·lectual que done resposta a eixos desitjos. El feminisme no sols parla del drets de les dones, va més enllà, abasta totes les lluites contra el poder social i econòmic establert, el patriarcat i el capitalisme. El feminisme, com a moviment polític, abasta tots els anhels que com a poble sempre hem desitjat, i és un element clau per a la construcció de les diverses sobiranes que es persegueixen des del valencianisme. Només un País Valencià feminista tindrà cabuda al món.

BASE 6

Escola i educació per a un país de futur

El futur model educatiu valencià necessita una nova regulació feta expressament des d'ací i adaptada a la nostra realitat, sense condicionants unilaterals de l'Estat central. Cal una llei d'igualtat lingüística i una llei d'educació que tinguen un consens ampli de la societat valenciana, ja que han de servir, d'una banda, per a desenvolupar l'embrió del plurilingüisme i de la multiculturalitat, i, de l'altra, per a dignificar l'ús social del valencià.

A més, el valencianisme lluita per la construcció d'un ensenyament superior i unes universitats més públiques, democràtiques, feministes, inclusives, valencianes i sostenibles, i ho fa encapçalat pel moviment sindical estudiantil. El valencianisme exigeix menys taxes i més beques, demana més plans de plurilingüisme que fomenten la docència en valencià, requereix grans canvis en la llei orgànica d'universitats, reclama protocols útils contra les agressions masclistes i LGTBfòbiques i exigeix reduir, reutilitzar i reciclar.

Els objectius dels moviments educatius valencianistes formen part del llarg viatge a Itaca; però, com ho fem ara des de 1918, esperem trobar-nos l'any 2118 i festejar que tindrem escoles, instituts i universitats més avançats i capaços d'encapçalar les transformacions socials.

BASE 7

Un país vertebrat, amb infraestructures i nou model d'urbanisme

Hui en dia, el País Valencià és un país encara per fer: invertebrat i perplex. Hem d'apostar per la comarcalització del territori, l'eterna assignatura que no acaba de reeixir mai. Ens fa falta informació, conèixer-nos més i mapes d'estudi municipals a tots els nivells, però potser els d'infraestructures, serveis, economia, indústria i població són dels més importants. Cal també fer avanços a tots els nivells en les artèries que ens comuniquen de nord a sud i d'est a oest de diferent manera, i apostar fermament pel ja més que conegut corredor mediterrani.

Pel que fa a l'urbanisme, cal reconduir la situació cap a un model més sostenible i respectuós, amb l'entorn i les persones. A més, s'ha de reindustrialitzar el País Valencià, donant suport a la promoció i la internacionalització de la indústria autòctona valenciana, i posant en marxa un mecanisme legal que obligue totes les empreses residents al País Valencià a tributar els impostos ací.

BASE 8

Un país conscient dels límits físics i biològics del planeta

La crisi ecològica i la necessitat de decreixement material determinaran tots els aspectes de les nostres vides. Hem de transitar per eixa gran transformació com una oportunitat de superar el sistema econòmic actual, basat en la lògica de l'acumulació de capital i l'individualisme, i de construir una societat conscient de la seua ecodependència, radicalment democràtica i amb una economia que pose en el centre la vida i el benestar de totes les persones.

Tenim dos reptes urgents: reduir les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle i deixar de banda els combustibles fòssils. I un tercer, el més important: viure bé amb menys. I per a aconseguir-ho, fem propostes de producció d'energia, gestió de residus, alimentació i món rural, transport, urbanisme, turisme i indústria que podem posar en marxa al País Valencià.

BASE 9

Finançament just i model econòmic

Reclamem la implementació d'un nou sistema de finançament just i solidari que permeta cobrir a bastament les despeses que generen les competències pròpies de la Generalitat i assegurar una inversió suficient per a impulsar un creixement econòmic sostenible al País Valencià. Així mateix, a llarg termini reivindicuem l'establiment d'una hisenda pròpia per a gestionar directament els recursos que generem.

El valencianisme ha de propiciar la transició cap a un model econòmic de qualitat, que aposte pel coneixement i per les activitats que aporten valor afegit i generen cohesió social al territori. En eixe sentit, cal continuar aprofundint en la recuperació del teixit industrial, en la diferenciació en qualitat i en experiència, en la innovació com a mecanisme per a generar prosperitat i progrés.

BASE 10

Un país amb drets socials i benestar

El principal repte valencianista pel que fa a l'estat del benestar és garantir la igualtat, la salut, l'educació, l'ocupació, el finançament just i el dret a una vida digna, que inclou habitatge, alimentació, aigua i sanejament, per tal d'evitar qualsevol tipus de discriminació i complir els principis fonamentals dels drets socials.

BASE 11

Un país de tradicions i festa popular

Les tradicions, la festa i, en general, la cultura popular formen part de manera destacada de la idiosincràsia del poble valencià. En certa manera, hem defensat i hem sabut mantindre un patrimoni fràgil de transmissió oral gràcies al compromís afectiu i identitari dels nostres avantpassats i, en les últimes dècades, també de l'escola. Elements tots que són una eina eficaç per a sumar totes les persones que, per motius diversos, no s'han sentit part activa de la valencianitat. La ciutadania valenciana no serà possible només amb l'assumpció de drets i deures civils, si al darrere no hi ha un arrelament al territori, i això només és possible si compartim el que som com a poble.

BASE 12

Un país cohesionat, un país rejuenit

Les persones joves no estem acostumades a formar part de la presa de decisions, ni que ens pregunten com volem que siga el futur. És cert que no som un col·lectiu homogeni i que hi ha molta diversitat segons el moment vital en què ens trobem. Però sí que som, segons les dades, el col·lectiu que més s'ha empobrit durant la crisi i el que més en risc d'exclusió es troba. Tot i això, no volem ser una generació perduda. Volem ser una generació resilient. Som, de fet, la generació més ben preparada de la història del nostre país i volem prendre el protagonisme que mereixem en la societat. Perquè amb una joventut forta tindrem un país fort. Per això, necessitem un pacte intergeneracional que pense en el conjunt de la societat i que ens permeta als joves desenvolupar els nostres projectes de vida amb certesa i esperança.

**12 bases
Nova
Declaració
Valencianista**

100 anys després_

BASE 1

**Un país
que vol ser país**

Amadeu Mezquida Ortega
i Carlos Villodres Iglesias,
ACV Tirant lo Blanc

NOVA DECLARACIÓ VALENCIANISTA

El valencianisme té com a destinatari principal de les seues propostes el poble valencià, integrat per vora cinc milions de persones que, des del punt de vista polític, conformen una comunitat nacional. És a dir, un àmbit de pertinença on es prenen les decisions polítiques de caràcter col·lectiu.

Des de l'òptica nacional actual, les característiques històriques pròpies del poble valencià, que el fan distint i únic, com són la llengua, la història, la cultura i el llinatge compartits servixen per a complementar el fet que des del valencianisme del segle XXI defensem com a nuclear: la voluntat de ser i de decidir del poble, és a dir, la sobirania. Element central que articula la nostra proposta i que és, per tant, superador de la doctrina etnolingüística de la nació en un context on els fenòmens migratoris i la globalització han desbordat les velles definicions i articulacions nacionals i es fa necessària una visió civopolítica de la nació que definisca el valencianisme en els nous temps.

A més, la societat valenciana ha sigut des dels orígens una societat plural, complexa i heterogènia, més encara a partir dels fenòmens

migratoris que hi ha hagut en les darreres dècades. Entendre el valencianisme des d'un vessant cívic ens permet no només oferir un projecte inclusiu als centenars de milers de nous valencians i valencianes que han arribat al nostre país en els últims anys, sinó també, mantindre el vincle amb membres de la nostra comunitat nacional que han hagut d'emigrar i viuen en altres indrets del món. Entenem, per tant, que la nostra comunitat nacional no està conformada únicament per valencianistes, sinó per tots els valencians i valencianes als quals hem d'adreçar-nos amb un projecte de construcció de sobiranies.

Sobiranies, en plural, perquè entenem que la construcció nacional en l'actual context globalitzat ha d'anar aparellada d'un procés de reapoderament dels pobles de la seua sobirania, amenaçada per instàncies no sols estatals sinó també transnacionals. En eixe sentit, per al valencianisme actual, la sobirania no es pot entendre simplement com el resultat d'esdevindre un estat, sinó com el conjunt de processos pels quals s'ha de garantir que el subjecte polític últim de la presa de decisions que afecten la ciutadania és el poble mateix. Sobirania alimentària, sobirania energètica, sobirania financera, sobirania individual sobre els nostres cossos, etc., són diferents àmbits del mateix procés emancipador dels pobles i de les persones.

És així com donarem resposta a l'objectiu principal del valencianisme, que és la millora de la qualitat de vida dels valencians i les valencianes.

Per a aconseguir-ho, cal superar nombrosos obstacles, alguns dels quals es troben arrelats en la nostra història –com la pèrdua de la capacitat d'autogovern a partir del Decret de Nova Planta o la històrica discriminació econòmica i fiscal que patim–, mentre que altres responen a dinàmiques globals –com la proliferació del capitalisme transnacional que limita la capacitat d'actuació dels estats i la sobirania dels pobles.

La construcció de sobiranies esdevé, per tant, no una finalitat o un objectiu en si mateixa, sinó com l'instrument per a millorar la vida dels valencians i valencianes, incorporant al sistema polític les demandes i necessitats insatisfetes pel règim actual.

Superada la dictadura franquista, hem passat d'un període de democratització d'intensitat baixa a l'Estat espanyol a un horitzó de regressió democràtica evident. Tenim, per tant, el repte d'abanderar la reivindicació d'una democràcia plena no només en l'àmbit electoral o institucional, també en l'econòmic, responent a la tradició cooperativista del nostre poble. Per això, el valencianisme té una voluntat democratitzadora ben clara i aposta per noves fórmules i processos que milloren la qualitat de la democràcia dels valencians i les valencianes, millorant les fórmules representatives, introduint mecanismes de decisió directa, mitjançant processos destituents o espais de participació ciutadana, amb l'objectiu sempre d'avançar cap a l'ideal democràtic i no deixar-se emportar per derives regressives que ens atenallen com a societat des de dins o des de fora.

La visió valencianista respon als valors republicans i és incompatible amb la imposició d'institucions com la monarquia hereditària. Estos valors ens fan propugnar, també, la limitació i el control del poder polític, la defensa dels drets de les minories i el respecte i enfortiment de les institucions que tenen la legitimitat popular.

Creiem possible la construcció d'un País Valencià plenament democràtic, socialment just i compromés amb la protecció activa dels drets humans. Un país vertebrat, on tots els territoris i comarques compten. El valencianisme ha de treballar perquè este país siga possible, dins del marc estatal o territorial que desitgen –i decidisquen– el conjunt de valencians i valencianes.

Per això, des d'un europeisme sincer, defensem un nou procés de construcció de l'Europa dels pobles, que responga també a les necessitats de les societats i economies del sud d'Europa; una Europa social i democràtica. Des de la nostra posició mediterrània, apostem per la solidaritat i la democratització a totes les bandes de la nostra mar. I des de la defensa d'una democràcia real, treballem per a assolir un marc estatal que respecte els nostres drets en el qual deixem de ser tractats com a ciutadans i ciutadanes de segona.

BASE 2**Igualtat lingüística
i mitjans
de comunicació
propis, autònoms
i independents**

Anna Oliver Borràs,
Acció Cultural del País Valencià

Cent anys des de la primera Declaració Valencianista, i encara podríem fer nostres les reivindicacions referides a la llengua. Perquè sí, ara la llengua és cooficial com llavors demanaven i des de fa trenta-cinc anys tenim la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià, però ¿això ens ha garantit l'ús normalitzat de la llengua, que en definitiva era el que es reclamava en la declaració? Podem dir ben alt que no, per tant, ni de bon tros s'ha arribat a la igualtat lingüística.

La situació legal del valencià és paradoxal: se'ns reconeix el nostre dret a emprar-lo en tots els àmbits, però alhora no tenim garantit poder fer-ho, perquè no hi ha exigència, per exemple, al funcionariat perquè conega la llengua (que – recordem-ho – és oficial al nostre territori), ens atenga i s'adrece a nosaltres en valencià. No hi ha tampoc cap garantia de poder fer tots els estudis, des de l'escola fins a la universitat, en valencià: depenem, precisament en els nivells superiors que ens preparen per al món professional i laboral, més de la voluntat del professorat i dels equips directius que de l'aplicació de la llei. I això necessàriament després té un reflex en el dia a dia; si no has tingut com a llengua culta la teua, com n'has de normalitzar l'ús a la faena? El teu marc mental és tot un altre, i tendirà a relacionar-te i fer ús de la llengua dominant, la que t'han assenyalat indirectament com a superior.

I, així, trobem sectors en els quals és notori el desemparament, com a la sanitat o al món de la justícia o del notariat, on l'ús del valencià és tan excepcional que fa mal de pair. Sense oblidar-nos de tots els incidents que hi ha hagut amb la policia o la guàrdia civil –més d'un cas ha arribat a les sales de justícia.

És evident que el reconeixement de l'oficialitat de la llengua no és suficient.

Acabem de veure'n un nou exemple, amb la moratòria recent per al professorat en situació d'interinitat, al qual s'ha ajornat quatre anys l'exigència de la competència lingüística en valencià. Pareix que mai és el moment d'exigir-la, deixant indefens l'alumnat, que no tindrà opció a rebre les classes en valencià. I s'ha postergat quatre anys, tot un cicle educatiu superior.

És per això que aprovar la nova Llei de la Funció Pública que contemple la necessitat que tot el personal que treballa per a l'administració valenciana siga competent per a atendre i fer ús del valencià ja és una necessitat imperiosa, que no pot posposar-se a una futura legislatura.

En el seu moment, la Llei d'Ús del Valencià va renunciar a dir-se de normalització i, més enllà de l'etiqueta, és evident que eixa decisió és descriptiva del que ha ocorregut: no hi ha un desenvolupament normatiu que promocióne la llengua, i més enllà de campanyes aïllades i inconnexes, que més semblen basades en el voluntarisme que en la força d'un autogovern, no hi ha una estructura ferma i convincent que

garantisca la igualtat lingüística, que no suposa manllevar cap dret a ningú, sinó senzillament permetre'ns exercir el nostre dret a l'ús de la llengua com ho fan els castellanoparlants.

I per aconseguir-ho cal que eixa normalitat estiga també al carrer, en l'accés a la cultura, al cinema i qualsevol audiovisual, cosa que necessàriament implica els mitjans de comunicació en valencià.

Una estratègia global per a llengua i els mitjans de comunicació

Perquè quan parlem de mitjans de comunicació no podem limitar-nos a la reviscolada radiotelevisió valenciana, sinó a tot l'ecosistema comunicatiu i, en conseqüència, que s'atenga la premsa escrita (deixant de subvencionar robots informàtics que fan traduccions vergonyants dels textos en castellà), inclosos setmanaris i revistes, l'actual À Punt. I també totes les ràdios i televisions locals i comarcals que hi ha al llarg del País Valencià, i que ha d'anar més enllà de la Xarxa d'Emissores Municipals Valencianes.

Programes conjunts i setmanals en valencià com fa la Xarxa són una bona iniciativa, però insuficient. Cal que hi haja una vigilància de les freqüències i de qui les ocupa, per a evitar interferències i ocupacions d'emissores il·legals que impedeixen la recepció normal de les emissores legals, així com una atenció al contingut de les programacions, per a garantir

que l'ús del valencià no siga anecdòtic ni residual, però sobretot que siga correcte, i reculla els diversos parlars del territori, però que no banalitze ni castellanitze la llengua.

Un espai comunicatiu del segle XXI que ha de preveure que actualment una enorme part de la societat ja no segueix els paràmetres clàssics per a informar-se, i que s'estima més fer servir les TIC, i que a més a més sols entén el procés informatiu si pot participar-hi. I en conseqüència cal disposar de mitjans que permeten el subtítulat, textos, doblatges, etc., en valencià. Junt amb una potenciació o en el seu cas creació de comunicadors a la xarxa, i això es pot fer donant suport a youtubers, instagramers i altres canals que hui s'han convertit en la via principal per la qual la gent jove s'informa. Donant suport a la creació de continguts audiovisuals arrelats a la terra i en la nostra llengua. Perquè quants en coneixem que ho facen en valencià? I si ens informem en castellà, no tornem a relegar la nostra llengua al calaix domèstic i informal?

I com aconseguirem tot això si els professionals que se n'han d'ocupar no han rebut la formació en valencià? És un peix que es mossega la cua.

Per això tan important com la Llei de la Funció Pública, ho és que hi haja una Llei de l'audiovisual que incloga eixos objectius i aprofite els recursos ja existents, i complisca el que disposa la Carta Europea de les Llengües Regionals o

Minoritzades, que obliga en l'article 11.2 a garantir la llibertat de recepció directa de les emissions de ràdio i de televisió dels països veïns en una llengua usada en una forma idèntica o pròxima i a no oposar-se a la retransmissió d'emissions de ràdio i de televisió dels països veïns en eixa llengua. Una recomanació que pot aplicar-se analògicament.

Un compliment de la carta europea que obliga a posar tot l'interés i fer efectiu que la recepció de les emissions de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals i de les Illes, la reciprocitat entre TV3, IB3 i À Punt, siga una realitat. I més, si tenim en compte que es tracta de l'execució d'un acord de reciprocitat aprovat a les Corts Valencianes a proposta del Govern del president Alberto Fabra i al Senat espanyol, i que fou una promesa electoral de tots els partits que formen l'Acord del Botànic. Per tant, només demanem complir la llei i respectar els compromisos electorals, perquè el contrari seria un descrèdit per al Govern que no ho execute i per als partits que, una vegada en el poder, obliden el que van prometre.

I la reciprocitat hauria de ser només un primer pas, per a anar més enllà. Caldria parlar de coproduccions entre les radiotelevisions valenciana, catalana i balear, també per raons de racionalitat econòmica (compartir costos i pensar en termes d'economia d'escala per a poder fer productes ambiciosos i, al seu torn, vendibles a l'exterior), de la realització conjunta de programes i, fins i tot, de canals (per exemple digitals) compartits.

No pretenem ací fer un programa exhaustiu, només apuntar que una política lingüística en l'àmbit dels mitjans de comunicació demana visió global, una concepció que preveja la realitat social del segle XXI, i una perspectiva d'àmbit lingüístic en el sentit de rendibilitat econòmica. No es tracta només d'apuntar una llista de mesures i accions, sinó sobretot de dissenyar una estratègia política global per a poder avançar efectivament en la direcció de garantir la igualtat lingüística, això és, de la democràcia: que els parlants de les dos llengües oficials del nostre territori siguen tractats de la mateixa manera i tinguen les mateixes condicions i oportunitats.

Ara bé, assolir la igualtat lingüística sols és possible si hi ha un impuls i reforç dels drets de la ciutadania, i això reclama que hi haja un govern amb una voluntat ferma de protegir-los i garantir-ne l'exercici.

BASE 3**Un país
inclusiu i divers**

Pau Francesc Torregrossa /
MARIOLA LGTBI

Conèixer la realitat del País Valencià per a poder fer propostes col·lectives de transformació. Pot ser un bon punt de partida.

Un país divers

Les persones LGTBI al País Valencià fa anys que lluitem i reivindiquem els drets i les llibertats de totes. Una lluita que ha esdevingut transversal darrerament. Del treball actiu per la inclusió plena i la no discriminació absoluta per a les persones LGTBI hem passat a buscar un punt d'interseccionalitat amb totes les diversitats. El fet de ser encara subjectes de discriminació com a persones LGTBI en molts aspectes de la vida i la societat ens porta a reconèixer que la lluita feminista és anterior i ens inclou a totes les persones, que les lluites sectorials (per la plenitud de drets i llibertats de persones amb diversitat funcional, persones de diferents orígens, llengües, arrels culturals, etc.) són també la nostra lluita.

Volem un País Valencià divers que reconega en les diversitats una riquesa comuna. Un País Valencià on la identitat de gènere, l'orientació sexual, la procedència o qualsevol altra determinació de «diferència» no siguen motiu d'exclusió, rebuig o falta de llibertats i drets col·lectius.

Les persones LGTBI ens fem visibles i fem visible la nostra lluita per la igualtat en la diversitat, des del poble més menut fins a la ciutat més poblada. Treballem per tractar d'aconseguir que la diversitat siga apreciada com un bé, com una riquesa, en un context obert de llibertat i respecte.

Un treball d'associacions i col·lectius que comença a les grans ciutats del nostre país i que ja va obrint-se pas a la realitat de la qual forma part la major part del territori valencià: un país de pobles mitjans i menuts, comarques senceres de tradició rural, realitats oblidades i menystingudes des de sempre que ara alcem la veu i ens sumem a la crida per una societat on cap persona siga discriminada per l'orientació sexual i identitat de gènere. Per això, junt amb altres col·lectius i associacions d'arreu del País Valencià, hem començat a bastir una xarxa de pobles per la diversitat. Pobles valencians orgullosos de treballar per la inclusió total de totes les persones: també les persones LGTBI que som i vivim com a veïnes i veïns de ple dret en totes les realitats socials, econòmiques, culturals del nostre país.

També sabem que la nostra lluita té una dimensió universal, que és la lluita de persones que, arreu del món, s'entesten a aconseguir els mateixos objectius que nosaltres pretenem ací, en aquest racó de les comarques centrals del País Valencià (en el nostre cas) i en molts altres pobles i comarques del nostre país (cada vegada més).

Teixim de mica en mica un col·lectiu ben decidit a fer que la veu de la gent LGTBI de les

nostres comarques siga present. Sabem que és un marc geogràfic i cultural complex (tots ho són), però el coneixement de cada particularitat, cada manera d'entendre la vida, cada forma concreta de ser valencianes i valencians –és la nostra convicció– aporta arguments i riquesa a la nostra lluita per la igualtat en la diversitat.

Amb les nostres activitats, des de l'educació, la cultura i les arts, les assemblees i trobades, tenim un món de possibilitats per aconseguir fites en la nostra revolució per un altre model de societat, de família, d'afectivitat. Sí, «revolució» que se suma a la de totes les lluites per la justícia social, per la igualtat, per la integració de la gent que s'ha deixat sistemàticament fora de les oportunitats. Totes les lluites justes expressades en plaça pública, en carrers i veïnats són una mica la nostra mateixa lluita com a persones que reivindicuem el dret a viure obertament i lliurement la nostra afectivitat com ens abellisca, sense imposicions ni marcs estereotipats.

Fer visible el nostre projecte per la igualtat és el primer objectiu d'un col·lectiu LGTBI que no deixa de caminar. La crítica evident a la societat heteropatriarcal i les seues imposicions, volem combatre-la amb la nuesa de les coses autèntiques i senzilles com a llavors de revolució en una societat que ja troba políticament incorrecte fer burla de l'homosexualitat o la diversitat sexual i afectiva, però que encara té soterrades milers d'històries de rebuig, violència, patiment i incomprensió cap a les persones LGTBI.

Una societat que solament ha de canviar amb la força de les persones valentes i compromeses amb la transformació en una de més justa, més igualitària, millor.

Perquè necessitem persones que expressen lliurement i obertament, de forma «afectiva» i «efectiva» la necessitat d'avançar cap a una societat rica i diversa. De persones així no n'anem sobrades, sincerament. El nostre context concret de pobles de muntanya és un context peculiar que fa que la por, l'aïllament, els silencis siguen massa freqüents. Ens manca diàleg i interacció, ens manquen xarxes d'expressió lliure i espais de reflexió respectuosa amb totes les diversitats. Als nostres pobles volem que definitivament es reconega la diversitat com un **bé, com un enriquiment col·lectiu**. Superar totes les barreres que encara ho fan difícil és tot un repte, trencar mites i mentalitats excloents no és tasca de dies, ni de mesos... però encetar el camí i sumar voluntats ja comença a ser «llevat», «rent» per al canvi, per a uns pobles i ciutats nostres més oberts i més respectuosos, decidits a viure verdaderament respectant la diversitat, treballant per la igualtat, **sense por, decididament cap a un nou paradigma de pobles vius i oberts**.

Un país inclusiu

Sense intenció de fer una anàlisi detallada de quines són les «exclusions» a les quals ens hem vist sotmeses unes i altres, hem de reconèixer que les dinàmiques establides pel sistema

heteronormatiu i les derivades del sistema capitalista, col·loquen sistemàticament moltes persones al marge de les oportunitats, els drets i les llibertats. També ha sigut així amb les persones LGTBI (molt especialment per a les persones transsexuals). No és un problema exclusivament «valencià», això és cert, però és «també» un problema valencià. Superar les tensions classistes, els projectes polítics que es basen en privilegis de classe, els tradicionalismes excloents i masculistes són també objectius que hem d'assolir. Superar les categories binàries (mascle-femella) que impedeixen el lliure desenvolupament de projectes personals de vida de moltes persones LGTBI i les categories morals que condemnen estils de vida, decisions personals i llibertats individuals al «pati fosc» és també un objectiu que voldríem per al nostre País Valencià.

El temps de les «exclusions» i les «exclusivitats» ja ha de ser definitivament superat per un altre temps nou per a totes les persones sense cap mena de discriminació ni condemna a la marginalitat.

Hem avançat cap a una societat en la qual les dones van obrint camins nous d'igualtat, exigència de respecte i plena integració en tots els àmbits de la vida i la societat. Ara ens caldrà avançar en la superació del gènere com a determinació per a assolir individualment el projecte de vida que cadascú tria. Les persones transgènere (i les transsexuals) que conviuen amb nosaltres ens conviden a superar també la barrera de determinació binària que atorga (o no)

drets i/o llibertats atenent solament a qüestions biològiques i a concepcions deterministes.

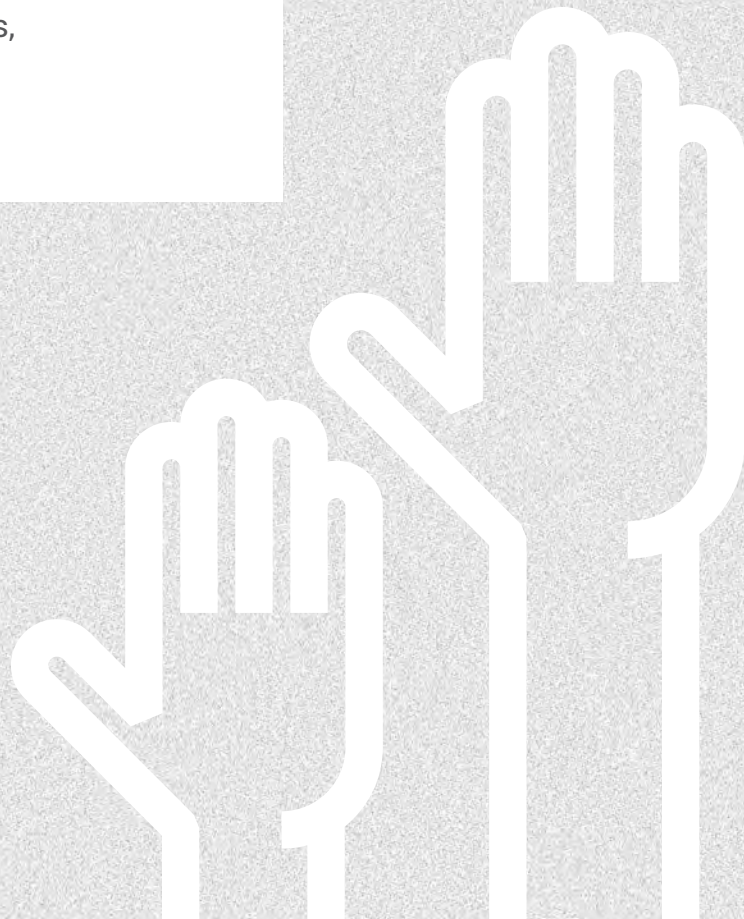
Volem un País Valencià obert, capaç d'acollir persones que per raó de la seua diversitat afectivo-sexual no troben als seus llocs de naixença, pertinença o context cultural el respecte als drets que tenen com a persones LGTBI i han de fugir del seu entorn i buscar una oportunitat de vida en un altre lloc. El món actual és un món que viu de manera dramàtica la realitat de les persones refugiades, desplaçades i emigrades, una realitat global que es concreta en persones que busquen a la nostra terra una oportunitat per a viure d'una altra manera. També les persones LGTBI (en molts casos) procedents de països en els quals els nivells de violència, la conculcació dels drets humans i la LGTBIfòbia són extremadament presents, demanen acolliment en llocs en els quals el fet de ser LGTBI estiga absolutament normalitzat. Societat oberta, inclusiva i respectuosa també per a qui demana acolliment per raó de la seua identitat de gènere i orientació sexual.

Declarem, per tant, la nostra voluntat ferma de contribuir a bastir un nou País Valencià inclusiu i divers que, des de la nostra identitat cultural i les arrels del nostre poble, siga capaç de construir-se com a espai de llibertat per a totes les persones.

BASE 4**Un país
multicultural
i d'acollida**

Mariam Barouni,
Centre Cultural Islàmic
i Jaume Durà Tohus,
CEAR-PV

La història dels persones que habiten els pobles i les ciutats del País Valencià, com la de molts altres països i nacions, és una història de migracions, exilis, ocupacions, expulsions i repoblacions, en definitiva de moviment de persones a vegades de manera voluntària i altres vegades de manera forçada. Poblaments ibers, romans, de religió musulmana, jueva, cristiana, provinents d'Aragó, Catalunya, Andalusia i de Castella, de països nòrdics, de l'est d'Europa, britànics, alemanys, de l'Amèrica Llatina, de l'Àfrica, d'Àsia i de tants altres indrets del món, en definitiva de població que ha viscut o viu a terres valencianes.

Fa temps som un país multicultural, multiracial, multiètnic, amb diverses religions i creences. De fet, un país divers i plural, encara que això no significa que totes les persones tinguem els mateixos drets ni siguem tractades de la mateixa manera. Partim de moltes desigualtats entre la població que habita el País Valencià, desigualtats i discriminacions que hem de combatre políticament i socialment.

Després de les matances, exili i genocidi a la Segona Guerra Mundial, les potències guanyadores promogueren declaracions, convencions, lleis i tractats que actualment vinculen les legislacions dels diferents estats. La Declaració Universal dels Drets Humans

comença fent menció al fet que totes les persones naixem lliures i iguals i arreplega altres drets i llibertats com la de pensament, consciència i religió, el dret a l'educació, a buscar i trobar asil, proclama el dret al treball i a triar-lo lliurement. La Convenció de Ginebra defineix el concepte de persona refugiada com la que tem de manera fonamentada ser perseguida per motius de raça, religió, nacionalitat, pertinença a un determinat grup social, opinió política, etc. Normes i principis que són de compliment obligat per la legislació dels estats, de manera que les nostres polítiques han de garantir, protegir i promoure eixos drets i llibertats. Una normativa de dret internacional i humanitari que alhora inspira el nostre ordenament jurídic no pot esdevindre una simple qüestió de voluntat o de caritat, ni es poden modular, restringir o limitar com ho fan diversos països europeus.

Ja molt abans de la guerra civil, valencianes i valencians hagueren d'eixir del territori valencià quan vàrem veure vulnerats els nostres drets econòmics, socials o culturals, anàrem a Amèrica, a països europeus o a països de l'Àfrica i d'altres continents, i amb la guerra civil i la postguerra, moltes persones hagueren d'exiliar-se com a conseqüència dels bombardejos, les matances i la repressió franquista. Només hem d'anar al cementeri de Paterna per a veure els ossos i les restes de persones torturades i assassinades, o escoltar els testimonis dels qui passaren pels camps de concentració d'Albatera o Portaceli, entre d'altres. Hem patit en les nostres carns i en les dels nostres avantpassats la persecució

política, la fugida forçada, la repressió feixista així com l'assimilació lingüística i cultural del règim franquista, i això ens ha de donar l'aprenentatge i la força perquè ens rebel·lem i lluitem contra els totalitarismes, el racisme, la xenofòbia i el feixisme.

Més enllà de les qüestions competencials, que també hem de reclamar-les, el País Valencià s'ha de convertir en un país de convivència, d'acolliment i de protecció de les persones que hi venen fugint pels mateixos motius que valencianes i valencians hagueren de fugir i exiliar-se en el seu dia. Un país que pose fi a les discriminacions per motius d'origen, raça, gènere, orientació sexual, identitat de gènere, nacionalitat, ètnia o religió, on desapareguen els centres d'internament d'estrangers (CIE) i no es facen batudes per motiu d'origen ètnic, on qualsevol persona pugui viure segura i en llibertat. És una tasca pels drets humans que s'ha de fer d'una manera coordinada i complementària entre la societat civil, les entitats, les organitzacions socials i les diferents administracions; s'ha d'exigir a Europa i a Espanya les vies legals i segures d'arribada de persones refugiades i les reformes necessàries perquè desapareguen les batudes i expulsions que vulneren drets i discriminen les persones.

La nostra Mediterrània s'ha convertit en un cementeri de persones que fugint intenten arribar a Europa i acaben ofegades, nosaltres com a societat no podem permetre que continue morint gent, de manera que cal exigir corredors humanitaris, la possibilitat de fer sol·licituds

d'asil en missions diplomàtiques a l'estranger i es trasllade a persones, de promoure el reassentament de persones refugiades, les reagrupacions familiars i l'expedició de visats humanitaris, entre altres. No podem permetre que l'única manera de fugir de molts països continue sent mitjançant màfies que posen en risc les vides de les persones, sobretot les dones, les quals sovint són violades, obligades a prostituir-se i víctimes del tràfic amb fins d'explotació sexual, és per això que les vies legals i segures són més urgents que mai.

Però no sols hem de construir un país d'acolliment i d'asil, sinó que no hem de participar en les causes que generen el desplaçament forçat de població al món ni contribuir-hi. Els acords, el comerç i la venda d'armes a dictadures i a estats que participen de guerres contra la població com ara la palestina, la sahrauí o la iemenita, entre altres, no fan altra cosa que contribuir a fer que moltes persones continuen reprimides, assassinades o abocades a l'exili. Tampoc podem col·laborar amb països que provoquen l'espoli cultural i ambiental, el qual suscita la pobresa i la fugida de la població, contamina el planeta i genera un nombre més alt de persones refugiades per motius ambientals. També des del punt de vista polític ens fan falta polítiques que consoliden pressupostos per a la cooperació internacional, el desenvolupament i l'ajuda humanitària de manera deslligada dels interessos comercials, la política de seguretat i del control de fronteres, és a dir, polítiques orientades a garantir els drets humans.

El País Valencià ha de ser un país on es fomenten els valors relacionats amb la solidaritat i amb la ciutadania global, que treballes per a eradicar la desigualtat, que defensen la dignitat de totes les persones i que pose fi a la injustícia i la pobresa. Per a aconseguir-ho cal adoptar lleis que faciliten la inclusió de les persones que arriben com a migrants i refugiades i garantir l'accés a drets com la salut, l'educació i el dret al treball. Cal potenciar una societat intercultural en la qual es respecte cada cultura també amb les característiques pròpies i promoure una convivència igualitària i en pau. Hem d'aconseguir una societat més conscienciada i empàtica per a obtenir la plena inclusió social. Per a eixos fins, cal establir pressupostos suficients en polítiques socials que garantisquen la inclusió i la igualtat d'oportunitats.

El fantasma del feixisme, la ultradreta, la xenofòbia, la islamofòbia i, en definitiva, la intolerància planeja amb força en molts països no sols d'Europa, també arreu del món. És per això que ara més que mai ens cal una societat que lluiti contra els totalitarismes i els supremacismes, que demostre dia a dia que són actituds que no caben entre nosaltres, una societat que rebutge fermament idees discriminatòries i que protegisca totes les persones que poden esdevindre més dèbils. Un país multicultural, un país d'acolliment.

BASE 5

Un país
feminista

Reis Gallego Perales
i Laia Mas Climent,
Lab de Feminisme
de la Fundació Nexe

L'any 1918 diversos mitjans de comunicació es van fer ressò de la Declaració Valencianista, un text que assentava les bases d'aquell moment d'un moviment polític, cultural i social anomenat valencianisme. El document el firmaven huit noms, tots d'homes i d'una determinada classe social. Tot i que és innegable que en algun aspecte la Declaració Valencianista tenia, com sovint s'ha dit, vocació modernitzadora, també ho és que una gran part de la societat no s'hi podia sentir representada. Les dones no van tindre cabuda en la construcció d'un text bàsic per al valencianisme, com en tants altres espais en aquell moment i en l'actualitat. És per això que la Nova Declaració Valencianista no només ha de comptar amb les dones per a la construcció de la societat valenciana que volem, sinó que a més ha de fer-ho des d'una perspectiva feminista que siga transversal a tots els àmbits que s'aborden.

Si parlem de feminismes, cal fer una mica de memòria de les diferents etapes que s'han anat superant. Si la segona onada de la revolució feminista va suposar la conquesta de l'espai legal de les dones, en la tercera, es va prendre consciència que les dones són diverses, múltiples i, per tant, el feminisme també. I en el moment que ens trobem –el temps dirà si és la quarta–,

els feminismes que construïm en el segle XXI persegueixen assolir eixos drets de manera real partint de la multiplicitat de realitats de les quals parteixen les dones i incorporant en la lluita els homes.

Tradicionalment, les feministes valencianistes hem hagut de triar entre una de les dos mitats del nostre cor polític. Per una banda, el valencianisme i, per l'altra, la lluita feminista. És per això que un dels reptes que té al davant el valencianisme és assumir com a pròpia la lluita feminista. És a dir, **el feminisme ha de ser clau per a definir el valencianisme que volem**. I és que les dones valencianistes i feministes hem practicat dos militàncies: d'una banda, la feminista, lluitant per la igualtat real de les dones en aquesta societat patriarcal. I de l'altra, la valencianista. Dos lluites que es troben en aquell espai que Maria Mercè Marçal va anomenar «terra de ningú», aquell punt interseccional on ens situem nosaltres, les de les lluites identitàries tant per motius de gènere com de pertinença a una comunitat social, cultural i lingüística pròpia.

La identitat valencianista del segle XXI s'ha d'elaborar en base a les teories postfeminismes, les quals aporten la diversitat, la identitat múltiple, la interseccionalitat, com a conceptes que ens identifiquen individualment i socialment, però també la comunitat, la pertinença i l'empatia aprofundint en el concepte de sobirania, més enllà del territori o l'etnicitat.

Hem de construir un nacionalisme des d'una visió inclusiva de la societat, des del desig de

pertinença i del compromís amb la terra i amb qui l'habita. El feminisme ens ha d'aportar a la lluita valencianista la visió d'una societat complexa i diversa i també la necessitat d'entendre les diverses discriminacions que patim com a poble i també les que pateix cada col·lectiu, cada persona; i fer per atendre-les totes i fer-les seues.

Des del nacionalisme en què creiem i que practiquem, sempre ha sigut central el concepte de sobirania, un concepte que les feministes valencianistes volem fer central, perquè és la **sobirania** en el sentit més ampli el que ens permetrà ser les que prenem les decisions de les nostres vides, tant personalment com com a col·lectiu. Per a nosaltres, l'apoderament feminista ha d'abastar diversos àmbits: d'una banda el públic, d'una altra el privat i, finalment, l'íntim. És a dir, ha de transformar des dels espais col·lectius i socials, passant pels espais privats de les relacions personals, fins a arribar al més íntim en què ens trobem amb nosaltres mateixes. Així, sobirania és poder decidir quines polítiques socials volem, és prendre partit en el model de relacions afectivo-sexuals que allotgem en les nostres vides i també és poder decidir sobre els nostres cossos o sentir-nos segures. Com diu la coneguda frase, **«allò personal és polític»**, i per tant allò emocional també ho és i hem d'aprendre a transformar també aquest espai. Posar els nostres cossos i les emocions al centre de tot, perquè la sobirania comença en nosaltres mateixes. Per això, creiem en el **concepte d'autogovern en tots els sentits**: no només en el que fa referència a prendre les decisions

pròpies pel que fa al govern d'un territori en concret, on sempre s'ha centrat el valencianisme més tradicional, sinó també autogovernar-nos individualment i relacionalment.

Tanmateix, aconseguir la igualtat real implica no sols que les dones hem d'ocupar els espais sinó que els homes els han de deixar i han de comprendre que han ocupat d'una manera expansiva un lloc que no era en exclusiva d'ells. De la mateixa manera, els homes han de reivindicar el dret que tenen a conquerir espais que no els han pertocat tradicionalment, però que també els defineixen com a persones, com per exemple el de les cures.

Tot i que parlem en el marc del gènere com a un constructe binari, és necessari explicitar que **el camí que cal seguir és que els gèneres esdevinguen una opció múltiple, com múltiples són els feminismes i els seus contextos, o afavorint la presència de les persones que es defineixen com a homes i de les que no es defineixen com a res**. Mentre construïm una redefinició dels gèneres que ens allibere de les limitacions que suposa el gènere binari davant la identitat líquida, no ens podem descuidar de reclamar l'augment de les dones en l'esfera pública, o la igualtat de salaris, o el final de la violència envers les dones, o la desagregació per sexe. Qüestions totes que seran les que caldrà anar esbrinant.

El feminisme, a més, ha d'aportar una altra manera de relacionar-se dins dels moviments socials i de les organitzacions, una altra manera de fer política i de viure, que el valencianisme

ha de tindre present. Sovint, en la participació social i política s'hi han imposat estructures jerarquitzades i poc horitzontals, en les quals, a més, el feminisme ha sigut considerat com una qüestió sectorial, i hauria de ser transversal a tots els sectors. Per això, en la construcció de **projectes d'alliberament nacional, és imprescindible l'aportació del feminisme**: tant per tot el que hi ha relacionat amb la desigualtat de gènere que volem canviar, com per les pràctiques quotidianes i els valors que ens transmet: la col·lectivitat, la cooperació, els lideratges compartits, l'escolta, la sororitat, l'horitzontalitat, l'empatia i la valentia, entre d'altres. Per això, considerem imprescindible que les organitzacions del valencianisme cívic i polític posen en marxa aquestes pràctiques feministes en el dia a dia.

Finalment, cal **crear i buscar referents** en els quals les feministes valencianistes ens puguem emmirallar. Fins ara ens hem trobat una manca de referents, i no és que no n'hi haja hagut, sinó que la invisibilització de les dones i feministes en la majoria d'espais ens n'ha deixat orfes. Segurament en 1918 hi hauria dones entre les persones que gestaren la primera Declaració Valencianista, però passats els anys, han quedat elles i el seu treball invisibilitzats. És per això que des del valencianisme cal fer un treball de genealogia de dones del nostre país que faça el paper d'ajudar les generacions futures a reconèixer-se per a créixer. Cal, d'una banda, recuperar la memòria de la lluita feminista pel País Valencià i valorar el treball de tantes dones gràcies a les quals hui en dia tenim assolits molts drets i llibertats que no ens han sigut

regalats mai; d'una altra banda, s'ha de treballar en la creació de nous referents, individuals i col·lectius, per al feminisme de hui al País Valencià.

Així doncs, el valencianisme ha de treballar plegat del moviment feminista, que és molt plural i divers, i, per això, enriquidor. Les gitanes feministes del barri del Cabanyal, les lluitadores del moviment trans del cap i casal, les estisoradores de Benissa, la Plataforma Feminista Elx pel Dret a Decidir, les dones nacionalistes organitzades a Castelló, les assemblees feministes dels barris, etc. Són els col·lectius als quals cal escoltar i amb els quals s'ha de treballar plegats. Perquè el valencianisme serà feminista o no serà!

BASE 6**Escola i educació
per a un país
de futur**

Berta Serra Gómez
i Sergi Vidal Domínguez,
Bloc d'Estudiants Agermanats

UNIVERSITATS I FUTUR

El valencianisme lluita per la construcció d'un ensenyament superior i unes universitats més públiques, democràtiques, feministes, inclusives, valencianes i sostenibles, i ho fa encapçalat pel moviment sindical estudiantil.

El Bloc d'Estudiants Agermanats es constituí, l'any 1984, alhora que s'iniciava el procés democratitzador de les universitats valencianes. Ho feia amb el propòsit de treballar per a aconseguir que les universitats del país foren públiques, democràtiques i «valencianes» –entenent que el terme incloïa tant el compromís amb l'ús acadèmic de la llengua catalana, com la promoció dels estudis sobre la història, la societat, la cultura i l'economia del País Valencià. Igualment, el sindicat es comprometia a «lluitar pels drets i els interessos dels estudiants i les estudiantes, fomentant l'esperit crític i la conscienciació nacional»; i es compromet, a hores d'ara, amb les reivindicacions igualitàries, ecologistes i feministes.

El balanç dels anys passats obligaria a reconèixer, en conjunt, avanços importants en la realització d'algunes d'aquestes aspiracions col·lectives, però igualment la mirada dirigida cap al present mostra una necessitat clara

de continuar insistint en aspectes que s'han deixat de banda o que han tingut un recorregut manifestament insuficient.

D'una banda, es podrien detectar uns quants retrocessos preocupants, com ara la promoció de les universitats privades per part de successius governs de l'Estat i de la Generalitat Valenciana. Així, les conquestes de les universitats públiques han patit una erosió en l'època de la darrera crisi econòmica i s'ha permès i, fins i tot, s'ha potenciat una fugida de l'estudiantat cap a les ofertes de les universitats privades, que no han parat en els darrers anys d'incrementar el seu patrimoni i de consolidar la seua presència pública. Unes universitats més públiques necessiten un augment progressiu de la dotació econòmica dels governs, baixades més grans de taxes de matrícula (també en les segones i posteriors matrícules), una moderació substancial dels preus dels postgraus, la creació de beques de segon màster i segon grau, la reducció de requisits econòmics i acadèmics de les beques d'estudi i l'ampliació de les beques d'investigació. Així tindrem universitats capaces d'atendre la demanda social, gratuïtes i d'accés universal. I seran universitats independents respecte a les pressions d'entitats empresarials i financeres, i també capaces de garantir els drets laborals de tot el professorat i de recuperar els serveis que s'han externalitzat.

D'altra banda, la llibertat d'accedir a l'ensenyament en valencià, tot i que respectada nominalment, sovint no ho és en la pràctica

diària. Els mecanismes arbitrats per a fomentar l'ús acadèmic de la llengua catalana no s'han mostrat prou eficaços i no es produeix la reflexió suficient sobre la possibilitat d'introduir millores en els existents o d'introduir-ne de nous. Unes universitats més valencianes requereixen més plans d'increment de la docència en valencià; plans com el que la Universitat de València té hui en dia, però més avançats i extensibles a tot el sistema universitari. Han de ser plans que incloguen la docència en postgraus, que afronten la varietat lingüística del País Valencià i que encaren el plurilingüisme per mitjà de grups mixtes. Així tindrem universitats que atenguen la història i la cultura artística i literària pròpies i que es convertisquen en vertebradores del territori i dinamitzadores del conjunt del poble valencià.

Unes universitats més democràtiques requereixen grans canvis en la Llei Orgànica d'Universitats, que ara articula la comunitat universitària de forma estamental i supremacista. «La majoria corresponent al professorat doctor amb vinculació permanent» va i anirà en contra del nostre reclam d'assolir la participació directa i la representació a raó del percentatge real dels sectors de la comunitat universitària. Les universitats seran més democràtiques quan es fomenti la participació estudiantil a tots els nivells, quan se li done validesa, quan s'incremente la participació directa, quan els claustres i els òrgans universitaris siguen més competents i quan l'estudiantat tinga més capacitat de decisió.

Unes universitats més feministes i inclusives reclamen protocols útils contra les

agressions masclistes i LGTBfòbiques, plans d'estudi que introduïsquen i incrementen la perspectiva de gènere o espais no mixtos per a la reflexió, la formació col·lectiva i el suport mutu. Les universitats reclamen una desconstrucció de l'estructura jeràrquica que tenen que fixa relacions de primacia entre homes i dones, adultes i joves o normativitat i no normativitat.

I unes universitats més sostenibles exigeixen reduir, reutilitzar i reciclar. Exigeixen canvis eficaços en els sistemes de reciclatge, conscienciació sobre l'ús dels recursos i polítiques de «verdificació» dels campus universitaris.

Més encara, el futur de les universitats demana qualitat en els processos educatius, qualitat docent, formació pedagògica i coherència en l'organització acadèmica i departamental.

En suma, els objectius del moviment estudiantil universitari valencianista formen part del llarg viatge a Ítaca; però, com ho fem ara des de 1918, esperem trobar-nos l'any 2118 i festejar que tindrem unes universitats més avançades i capaces d'encapçalar les transformacions socials.

BASE 7

Un país vertebrat, amb infraestructures i nou model d'urbanisme

Pau Fabregat Beltran,
Maestrat Viu

Vertebració territorial, infraestructures i nou model d'urbanisme

El País Valencià, o altrament conegut en l'imaginari col·lectiu com «la millor terreta del món», sempre ha sigut eixa il·lusió somiada heretada de l'Exposició Regional Valenciana de 1909, en la qual ens agrada tant emmirallar-nos. Més de cent anys després, en el 2018, som un país encara per fer, o a mitjan fer. Som un país invertebrat, o perplex, com deia Josep Vicent Marqués. Tenim assignatures pendents, que fa anys que s'acumulen, i a les quals caldria donar eixida com més prompte millor.

Comencem per l'esquelet, les comarques, eixa eterna assignatura que no acaba de reeixir mai. Sobre les comarques s'ha reflexionat, i prou, al llarg del segle xx. I hui en dia encara molts ho continuem fent, vist el desencert d'algunes de les propostes més conegudes. Eixa ignorància en la vertebració del país s'arrossega encara, tant en la sacralització de les estructures provincials, com en l'absència de mapes rigorosos que treballen la realitat del país. Cal informació, ens cal conèixer-nos més, ens fan falta mapes d'estudi municipals a tots els nivells, però potser els d'infraestructures, serveis, economia, indústria i població són dels més importants. Sense fer el pas previ, és impossible que la Generalitat Valenciana comence a vertebrar seriosament tot el país.

Cal també fer avanços a tots els nivells en les nostres artèries: les xarxes viàries i de ferrocarril, tant internament com amb els territoris veïns; la mobilitat per davant de les fronteres administratives entre territoris. La desigualtat entre persones del món rural i del món urbà, encara hui, per desgràcia, és plenament vigent.

Podem dir que el País Valencià de les àrees metropolitanes està ben treballat, però suspén clarament en la vertebració interna. Infraestructures tan vitals com el corredor mediterrani, una autovia gratuïta de banda a banda del país, i una millora en la connectivitat dels nostres ports marítims encara estan pendents, i el pitjor, sense data definitiva.

Pel que fa a l'urbanisme, cal reconduir la situació cap a un model més sostenible i respectuós, amb l'entorn i les persones. Ens agradaria un model més productiu i racional, que use fonts d'energia renovable, però per damunt de tot, que faça verdadera la frase que tothom té dret a un habitatge digne i adequat. Un urbanisme, en definitiva, al servei de les persones i no al servei de l'especulació i l'enriquiment il·lícit.

Un país de comarques (històriques)

El País Valencià, d'ençà de la pèrdua dels nostres drets forals històrics, ha experimentat un procés de despersonalització i desmemorització induït i perfectament orquestrat per a anihilar la nostra identitat. Hui, en el 2018, el país no s'ha sabut

organitzar al voltant de les comarques més històriques. El Maestrat, territori primigeni de l'antic Regne de València, organitzat al voltant de castells o setenes (organització supramunicipal) n'és el cas més paradigmàtic. L'organització territorial valenciana és, en eixe sentit, clau per a entendre el grau de sentiment identitari. Valls, muntanyes, colls, rius, configuren de manera nítida una organització social històrica, així com la llengua. Només cal superar el capitalisme provincial i obrir els ulls i els cors a una manera d'entendre el país, que sempre ha estat ahí, però que encara costa d'entendre per a l'Administració i alguna intel·lectualitat.

Volem que el país renasca de les cendres de la millor manera possible, que el país es reconega. Tot això només pot passar amb el reconeixement i el respecte a les comarques històriques. En eixe sentit, els instituts d'estudis comarcals (IDECO) són els millors aliats per a la Generalitat Valenciana per l'estudi i el coneixement abocat a les seues respectives comarques, des de diversos vessants. Actualment, les comarques es coneixen més i millor gràcies a la faena dels IDECO, l'ACV Tirant lo Blanc, Maestrat Viu, l'Aplec dels Ports, l'Institut d'Estudis de les Valls de Mariola i tot l'activisme cultural de cada comarca valenciana. Desaprofitar tot el *know-how* que tenim sobre el territori, la llengua i la cultura seria una irresponsabilitat històrica greu.

Cal aprofundir en la comarcalització i fer cas de les demandes socials que existeixen en aquest sentit, com per exemple la de l'Aplec

dels Ports, que fa quaranta anys que reclama la pertinença de Vilafranca a la comarca dels Ports, o la de l'Institut de les Valls de Mariola, qui reclama la unitat de la comarca de l'Alcoià amb els municipis de Beneixama, el Camp de Mirra, la Canyada i Biar.

Voler afrontar el projecte de comarcalització com una qüestió merament administrativa i de la qual només s'han d'ocupar les esferes administratives és un error descomunal, perquè les comarques són l'esquelet, el cor i l'ànima del país, i perquè va en contra dels principis de transparència i democràcia participativa. Els IDECO i tot l'associacionisme cultural d'arreu del país han de ser consultats en un procés que ens afecta a tots.

Cal afrontar la comarcalització com el pas previ per a abordar el greu problema del despoblament. El despoblament, al cap i a la fi, és el resultat de l'abandonament i la desatenció de les administracions cap al món rural, i la conseqüència principal de la desvertebració territorial valenciana. Tornar a acostar l'Administració cap als pobles és un requisit indispensable per al manteniment de la població rural i la igualtat d'oportunitats entre la població. Vertebrar el territori és igualar les oportunitats entre la població rural i la urbana, per això cal incidir en el món rural, perquè hui en dia és qui més en desavantatge està. Igualar amb l'ús de polítiques efectives i reals, transversals a tota l'acció de govern, i no amb subvencions.

El municipalisme és, en eixe sentit, peça clau en la construcció nacional i pal de paller contra el despoblament. Acostar l'Administració valenciana al territori i dotar de més autonomia municipal han de ser dos de les mesures inajornables per a vertebrar el país d'una manera més eficient.

Planificació d'infraestructures

La Generalitat Valenciana ha de repensar el país novament. Repensar en el sentit de planificar el país amb criteris racionals. En molts aspectes, el país ha evolucionat, per tant, cal actualitzar la visió sobre el país: el medi ambient, la sanitat, l'educació, la hisenda, l'extinció d'incendis, i les infraestructures, per descomptat.

Cal una planificació d'infraestructures sensible i coherent amb el territori i la societat. Els temps d'infraestructures ruïnoses, megalòmanes, contaminants, i fetes en contra del sentiment del territori s'han d'acabar.

Per carretera

Pel que fa a infraestructures de transport, encara ara les nostres carreteres arrossegueuen dèficits crònics deguts a la saturació dels vehicles que hi circulen, i agreujats encara més en els mesos d'estiu, on hi ha més moviment de vehicles i on es concentra més la població al litoral.

Per tant, hi ha una sèrie de demandes històriques que afecten la nostra seguretat i competitivitat, com ara una autovia/autopista lliure de peatges que travesse tot el País Valencià. Per a aconseguir-ho la societat civil del Maestrat i de la Marina demana des de fa anys que no se'n prorrogue la concessió, que es liberalitze per fi i que l'Estat n'assumeisca la gestió. L'evidència ens empeny a un País Valencià actual que no té autovia lliure de peatge per a recórrer-lo de banda a banda. Pel nord s'acaba a l'aeroport de Castelló, i tot el Maestrat s'ha de fer per carretera provincial, comarcal, nacional o autopista. Circular actualment per la CV10 direcció Castelló, o per la N340 cap a Vinaròs és sinònim de circular per vies saturades de camions, amb el risc per al trànsit que comporta.

Una altra evidència ens la mostra el fet que el País Valencià sempre paga peatge per a anar cap al nord, cap a Europa, i en canvi, no es paga per a anar cap al sud. Cal dotar-nos d'una eixida digna cap al nord. Descongestionar les vies ja existents és una obligació i una necessitat.

Una infraestructura vertebradora és la que realment ajuda en la millora del dia a dia de les persones. El País Valencià necessita encara millorar dos aspectes per a ser un territori vertebrat pel que fa a carreteres: millora en les comunicacions entre poblacions limítrofes amb altres territoris veïns (Catalunya, Aragó, Castella-la Manxa, Múrcia), i una aposta definitiva per les circumval·lacions per a desviar el transport per fora dels municipis. Cap municipi sense circumval·lació.

Per tren

La necessitat del corredor mediterrani és massa evident per a l'economia i la societat valenciana, ja que contribuiria notablement a millorar l'economia, el benestar i la qualitat de vida, descongestionaria el transport per carretera i acurtaria els terminis de lliurament de mercaderia i persones fins al cor d'Europa, fet que augmentaria la competitivitat i la productivitat de la nostra economia, de vocació històrica exportadora. Que encara en ple segle XXI continuem reivindicant una infraestructura vital per a la nostra economia és perquè és un projecte que contradiu l'essència del sistema radial de comunicacions espanyol.

La millora de la línia de tren Sagunt-Terol-Saragossa és una necessitat, no només per l'actual estat deficient de la línia, sinó també per a donar eixida des del port de València i Sagunt a les mercaderies del Cantàbric i l'Aragó.

A més, en l'àmbit intern, cal un tren regional potent que connecte en menys de noranta minuts totes les capitals valencianes, i que tinga continuïtat fins a Tortosa i Amposta pel nord, i Múrcia pel sud.

Per la reindustrialització del país

En tota la planificació d'infraestructures al territori, la Generalitat Valenciana ha de crear un mapa per a la reindustrialització del país, i ubicar estratègicament pols industrials a l'interior.

Al Maestrat es pot generar molta indústria al voltant de la infraestructura de l'aeroport, a Atzeneta del Maestrat, a les Coves de Vinromà i a Albocàsser, la qual compensaria i complementaria pràcticament tota l'oferta industrial actualment ubicada al litoral, a Benicarló.

Continuar donant suport a la promoció i la internacionalització de la indústria autòctona valenciana. A més, la Generalitat Valenciana hauria de preveure un mecanisme legal que obligue totes les empreses residents al País Valencià a tributar els impostos ací.

Per a implementar totes les accions, és evident que l'Administració valenciana ha de tindre oficines comarcals properes que faciliten la gestió, tant a particulars com a empreses. Gestions de tot tipus: des de constituir empreses fins a tramitar impostos, assessorament, etc.

Per un urbanisme al servei de les persones

Partint de la base que tothom ha de tindre dret a un habitatge digne, l'urbanisme actual hauria d'encarregar-se de fer que això siga de veres. Partim d'unes realitats en les quals els centres dels municipis cada vegada estan més buits, o es veuen afectats per fenòmens com la gentrificació, i on en molts municipis o bé hi ha un excés d'oferta immobiliària, o bé no hi ha oferta, o la que hi ha està a preus desorbitats.

Mentre que a les ciutats del centre i el nord d'Europa, el centre històric és també el centre on gira la vida econòmica, social i cultural, a la Mediterrània gairebé la majoria de municipis estan afectats pel procés conegut com gentrificació. L'especulació i la forta pressió urbanística, junt amb l'elevada demanda de pisos turístics, empeny a un procés de substitució dels veïns de sempre (els que donen vida als barris) per altres persones amb un perfil més nòmada, i per tant desarrelades de la realitat del barri.

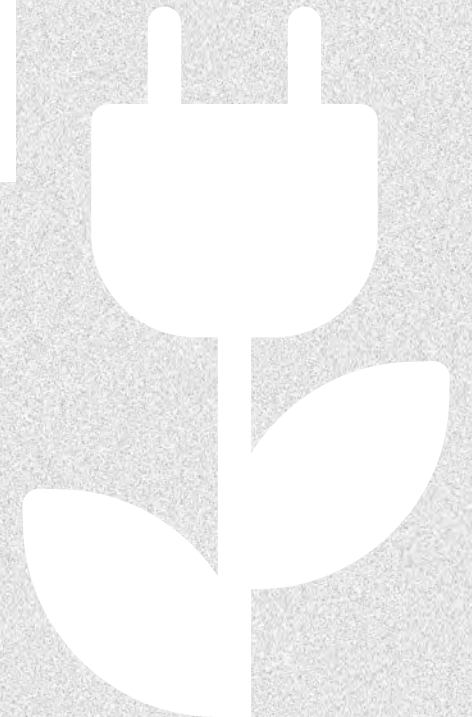
Les administracions han de donar resposta al fenomen articulant els mecanismes necessaris per a garantir el dret a l'habitatge digne, i bandejar qualsevol tipus d'especulació, tant de terrenys com d'immobles.

L'urbanisme, consegüentment, ha de ser sensible davant del problema, i promoure la rehabilitació d'immobles. El que cal és regenerar els centres històrics i no urbanitzar més territori. La rehabilitació és sostenible perquè no requereix tanta demanda energètica i de matèries primeres extra, i sí que permet l'ús de matèries de construcció i materials aïllants climàtics més eficients. Orientar totes les tècniques d'urbanisme a l'aprofitament d'un bé energètic com el Sol i a optimitzar l'aïllament climàtic en tancaments i finestres. Es poden fer immobles intel·ligents climàticament, i es podria fer més i millor si no hi haguera intervencionisme estatal en la regulació de l'energia solar.

BASE 8

Un país conscient dels límits físics i biològics del planeta

Tirs Llorenç Berenguer, Colla Ecologista
La Carrasca – Ecologistes en Acció
d'Alcoi; Patricia Dopazo Gallego,
Plataforma per la Sobirania Alimentària
del País Valencià; Carlos Arribas
Ugarte, Colla Ecologista d'Alacant
– Ecologistes en Acció

Dos grans reptes

Hi ha dos reptes especialment urgents en l'agenda de la sostenibilitat. El primer, sens dubte, és reduir les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle per tal de mitigar tant com siga possible l'augment de la temperatura a fi de no superar la línia roja de l'increment d'1,5 graus a finals de segle. L'impacte del canvi climàtic al País Valencià serà molt greu: més pluges torrencials, sequeres més greus, onades de calor, degradació dels boscos, pèrdua de platges i zones humides, propagació de malalties tropicals, expansió d'espècies invasores...

L'altre és el declivi del petroli i dels altres combustibles fòssils. El creixement econòmic de les societats actuals s'ha fonamentat en l'abundant disponibilitat de petroli barat i, per tant, la davallada de la capacitat d'extracció ens aboca al col·lapse. Cal, per tant, impulsar una transició cap a un model basat en energies renovables i cap a una reducció important del consum energètic en termes absoluts: les renovables no poden assaciar la voracitat energètica del model social actual.

Viure bé amb menys

Deixar de banda el consumisme no vol dir que la nostra qualitat de vida empitjore. La felicitat no depèn de l'increment de béns materials, sinó de la qualitat de les relacions socials. Assimilar com a societat aquesta veritat, entre d'altres, és fonamental per tal d'encetar un canvi cultural imprescindible.

En 1972, l'informe del Club de Roma *Els límits del creixement* va advertir que les societats industrials es col·lapsarien abans de la mitat del segle XXI, si no es modificaven dràsticament les tendències de creixement poblacional, augment de la producció industrial i increment de la contaminació i del consum de recursos.

Un primer avís que es va qualificar d'exagerat, però nombrosos estudis posteriors n'han confirmat les previsions. La crisi ecològica i la necessitat de decreixement material no són una hipòtesi, són una realitat que determinarà tots els aspectes de les nostres vides: l'alimentació, les ciutats, la indústria, la salut, el transport, el turisme... Aquesta gran transformació s'ha de veure com una oportunitat de superar l'actual sistema econòmic, basat en el creixement i la lògica de l'acumulació de capital, per a construir una societat conscient de l'ecodependència, radicalment democràtica, justa i igualitària, amb una economia que pose en el centre el manteniment de la vida i el benestar de totes les persones.

Les transformacions requerides en els diferents sectors haurien d'aplicar el principi bàsic de l'austeritat en el consum de recursos energètics i materials, junt amb la relocalització. La ciència i la tecnologia han de recuperar el diàleg amb l'ètica i orientar els projectes i recursos a les prioritats reals de la societat, incorporant dos principis bàsics: precaució i responsabilitat.

A continuació desenvolupem uns quants exemples de propostes en diferents àmbits.

Producció d'energia

Hem de començar a adequar les nostres necessitats energètiques, maximitzar l'eficiència dels processos de subministrament i apropiarnos com a societat de les tecnologies per a captar, transformar i fer servir les energies renovables.

Davant de l'oligopoli energètic, s'ha de promoure la sobirania energètica i l'autoconsum, que no pot estar penalitzat mai.

Les centrals nuclears no són una opció de futur, tant pel risc que suposen, com per la generació de residus perillosos durant desenes de milers d'anys; a més, el pic de l'urani es calcula que es produirà abans del 2030.

Hem d'eliminar a curt termini les centrals tèrmiques que cremen combustibles fòssils, com ara les de Sagunt i Castelló, i substituir-les per fonts d'energies renovables pròpies.

L'energia és un bé comú essencial i, com a tal, hem de garantir-ne l'accés i gestionar-lo segons les obligacions de servei públic, amb l'establiment d'un preu social per a totes les llars amb poder adquisitiu reduït.

Gestió de residus: cap al residu zero

Les dades sobre l'eficàcia de la gestió dels residus domèstics en les plantes de tractament del País Valencià són decebedores: la mitjana de rebuig és del 56%, mentre que la recuperació és només un 6%. És urgent reduir la quantitat de residus (especialment de plàstics) i implementar una verdadera reutilització i reciclatge, junt amb la implantació de sistemes com el de depòsit, devolució i retorn d'envasos. També és molt important:

prohibir la incineració de residus i

tancar el cercle de la matèria orgànica amb una bona arplega selectiva en origen per a fer compostatge per a ús agrícola posteriorment.

Agricultura, alimentació i món rural

La producció agroecològica d'aliments pot generar i dinamitzar un teixit econòmic amb capacitat de reproduir llocs de treball amb un perfil cooperatiu, respectuós amb la natura i el territori i generador de relacions de proximitat. S'ha de posar fi als avantatges del sistema alimentari industrial, amb polítiques que prioritzen la xicoteta escala, adequant les normatives i el mercat per

tal d'aconseguir preus justs i remuneradors, dignificant una professió fonamental i avançant cap a la sobirania alimentària. Com a part d'aquest trànsit hauríem de:

Apostar per la diversificació productiva i els canals curts de comercialització.

Recuperar, protegir i dinamitzar l'activitat a les hortes periurbanes de les nostres ciutats i els nostres pobles, així com la pesca artesanal sostenible.

Impulsar la ramaderia extensiva i el pasturatge com a activitat que fixa població als pobles d'interior, produeix aliments sostenibles, de qualitat i contribueix a la gestió forestal i la prevenció d'incendis.

Revalorar el vessant social, ecològic i de salut de l'alimentació com a part del canvi cultural necessari i això inclou, per exemple, deixar de consumir carn de ramaderia intensiva i posar fi a la sobrepesca.

Quant a l'àmbit forestal, cal reconèixer que els boscos compleixen una funció protectora importantíssima –més que productiva– i que cal remunerar els propietaris i les poblacions rurals de les comarques de l'interior valencià pels serveis que els ecosistemes forestals ofereixen al conjunt de la societat. Això ha de contribuir, no només al manteniment i a la gestió adequada dels boscos, sinó també a la

millora de la qualitat de vida del món rural i al reequilibri territorial.

Transport

Es calcula que la contaminació atmosfèrica causa vora 3.200 morts prematures anuals al País Valencià. Hem de treballar pel canvi d'hàbits cap a la reducció de les necessitats de mobilitat i l'ús compartit de vehicles. Mesures que, a més de reduir el consum energètic, també comportarien una necessària millora de la qualitat de l'aire:

Moratòria a la construcció i ampliació de vies ràpides, trens d'alta velocitat, aeroports i ports.

La inversió s'ha de destinar prioritàriament a la recuperació i millora del ferrocarril convencional (com ara Alcoi-Xàtiva-València, València-Conca i València-Terol o connexió ferroviària Gandia-Dénia), al transport públic col·lectiu, a la intermodalitat i a la reducció de les necessitats de mobilitat.

Mobilitat sostenible: limitació de l'ús dels vehicles privats, promoció dels mitjans no motoritzats (bicicleta i anar a peu) i millora i electrificació del transport públic col·lectiu.

Urbanisme i turisme

Les polítiques territorials i urbanístiques s'han de transformar cap a la contenció: moratòries al creixement, revisió del sòl urbanitzable, protecció de sòl no urbanitzat (especialment

la terra fèrtil), i del no ocupat en els 500 metres de façana costanera (o més en cas d'existència d'ecosistemes valuosos).

Hem d'avançar cap a models urbans compactes i multifuncionals, per a fomentar així la proximitat i reduir la mobilitat obligada.

Millora dels barris existents i rehabilitació integral del patrimoni immobiliari, amb una atenció especial a l'eficiència energètica i a la incorporació d'energia solar fotovoltaica i tèrmica.

Concepció més sostenible dels parcs urbans quant a reg, residus, fixació de CO₂ i biodiversitat.

El turisme és un factor greu de desequilibri ambiental i social, sobretot al litoral, on es concentren la major part dels visitants. Al País Valencià, a més, està directament associat al creixement immobiliari, amb el consum de territori, materials i energia consegüent. Un exemple de turisme insostenible en expansió són els creuers, xicotetes ciutats flotants que obtenen l'energia cremant un fueloil pesant, cent vegades més tòxic que el dièsel de cotxes i camions.

El sector del turisme ha de decreixer i reformular-se cap a una major aproximació entre origen i destinació de viatgers a fi de reduir l'empremta ecològica.

Indústria

En primer lloc, s'ha de produir el decreixement dels sectors clarament ineficients i insostenibles (cimenteres, refineries, ramaderia intensiva, etc.) i potenciar les activitats sostenibles i socialment útils, treballant cap a una economia social i solidària:

Processos productius eficients quant a l'ús de materials i energia.

Producció neta, que excloga la utilització de materials tòxics i que els residus del procés productiu siguen fàcilment biodegradables o, si més no, reutilitzables com a matèria primera d'un altre procés.

El disseny dels productes ha de garantir una vida útil llarga (fàcilment reparables i actualitzables) i que siguen totalment reciclables.

BASE 9**Finançament just
i model econòmic**

Joan Sanchis i Muñoz
 Víctor Luna Beneyto,
 Lab d'Economia
 de la Fundació Nexè

Des de la darrera Declaració Valencianista i, especialment, des de la dècada dels seixanta, l'economia i la societat valenciana han experimentat una transformació sense precedents. Al llarg del segle xx i fruit de l'enfrontament entre els dos blocs polítics hegemònics, hem assistit en Europa Occidental al desenvolupament d'un conjunt de mesures destinades a la igualtat material, o el que és el mateix, les destinades a assegurar el benestar social i la qualitat de vida de la població; i a la defensa dels drets civils i polítics dels individus per part dels estats, especialment després de la Segona Guerra Mundial.

En un primer moment, en termes estrictament econòmics, el País Valencià va ser protagonista de l'eclosió industrial, cimentada sobre l'àmplia experiència en activitats manufactureres tradicionals com ara el tèxtil, el calçat o la ceràmica. Més recentment, l'economia valenciana ha viscut un procés de terciarització accelerada, amb el creixement del turisme com a exponent principal de la transformació.

La modernització econòmica ens ha permès créixer i millorar la qualitat de vida que tenim com no havia passat mai abans. El model de desenvolupament econòmic valencià, amb virtuts

i defectes, va ser, almenys fins als anys huitanta i noranta, un model d'èxit, un model competitiu que va permetre expandir i internacionalitzar l'economia valenciana.

Tot i això, l'èxit relatiu també es va cimentar amb determinades vulnerabilitats que han anat deteriorant els fonaments i les potencialitats de l'economia valenciana i del seu estat del benestar.

D'una banda, l'aposta decidida per un model de competència via preus i l'especialització en sectors i activitats de baix valor afegit han tingut com a conseqüència una precarització creixent de l'economia, especialment de l'ocupació. D'altra banda, la configuració del model autonòmic derivada de la Constitució del 1978 i els successius desenvolupaments del sistema de finançament de les comunitats autònomes han perjudicat sistemàticament el País Valencià, atorgant-nos un finançament per càpita molt inferior al que ens pertocaria per pes poblacional o per renda per càpita en termes comparats.

Pel que fa al model productiu, la situació actual es caracteritza per una recuperació incipient, però que continua tenint en bona mesura els mateixos peus de fang que el model previ a la crisi econòmica. Les grans xifres han millorat substancialment, el País Valencià ha liderat el creixement econòmic a l'Estat i l'ocupació s'ha reduït en més d'un 30% des del 2015. Tot i això, la recuperació en termes qualitius continua sent més discutible, la precarietat, la temporalitat i l'estacionalitat continuen sent elements

consubstancials al model de desenvolupament econòmic valencià.

És per això que el valencianisme, també des del Consell, ha apostat, i ho ha de continuar fent, per propiciar la transició cap a un model econòmic de qualitat, que aposte pel coneixement i per les activitats que aporten valor afegit i generen cohesió social al territori. En eixe sentit, cal continuar aprofundint en la recuperació del teixit industrial, en la diferenciació en qualitat i en experiència, en la innovació com a mecanisme per a generar prosperitat i progrés. També ha de ser especialment important per al valencianisme continuar apostant per la vigència i les potencialitats del sector agroalimentari valencià, part importantíssima de la nostra herència com a poble i que també pot contribuir al sosteniment i la conservació del patrimoni natural i cultural del poble valencià.

Pel que fa als condicionants institucionals, el disseny del sistema de finançament autonòmic, per part de l'Estat, que s'ha d'aplicar en les comunitats autònomes, a l'empara de l'article 156 de la Constitució espanyola que garanteix l'autonomia financera i la solidaritat entre comunitats autònomes, ha demostrat l'existència de comunitats autònomes a quatre velocitats (saldo fiscal per càpita / PIB per càpita). El cas que ens preocupa, el valencià, ha sigut sistemàticament insuficient per a garantir el finançament necessari dels serveis públics. Estem en la pitjor situació i els únics que estem en eixa circumstància: som una comunitat pobra amb un PIB per davall de la mitjana estatal, però

aportem al finançament de la resta com si fórem una rica. Som contribuïdors nets al sistema, quan en realitat ens toca rebre més recursos per al manteniment dels serveis públics de la població.

La població valenciana està a la cua de finançament regional per habitant, per davall de la mitjana estatal i lluny del País Basc i Navarra, les comunitats capdavanteres. Una traducció directa de la situació podem trobar-la en l'evolució de la despesa pública per habitant en serveis socials. El País Valencià tradicionalment ha estat molt per davall de la mitjana de l'Estat i no ha sigut fins l'actual any 2018 quan les xifres s'han igualat a la resta de comunitats autònomes en despesa social per habitant.

L'existència de dèficit sistemàtic des de l'any 2000 s'ha accentuat a partir del 2010 amb la crisi econòmica i la caiguda d'ingressos tributaris. L'efecte de la crisi, devastador en el teixit productiu, també es trasllada a les finances públiques: el manteniment econòmic dels serveis socials i assistencials es fa en part a través de mecanismes de deute estatals que converteixen l'Estat en creditor de la Generalitat i ens carrega amb deute i interessos financers, un deute que pel juny del 2018 aplega als 46.322 milions d'euros, un 41,8% del PIB valencià i fa que, anualment, la quantitat destinada a amortitzar deute siga semblant a tot el pressupost de la Conselleria de Sanitat o Educació. És el cost d'oportunitat d'haver-nos d'endeutar forçadament per a finançar serveis bàsics.

Hem pagat un preu molt elevat per esta insuficiència històrica. La solució, evidentment, és política i implica el consens de totes les forces polítiques de l'Estat que creuen en la descentralització i l'autonomia de les comunitats autònomes. No obstant això, el suport dels agents socials, econòmics i de la població és imprescindible. No hi pot haver realment un canvi, si una part de la població no entén el problema del finançament i les repercussions que té sobre els serveis i les infraestructures públiques i el benestar.

El sistema de finançament autonòmic ha d'estar en evolució constant perquè responga efectivament als cicles estructurals de l'economia en termes de protecció i benestar social, per a situar-nos en igualtat de condicions a la mitjana espanyola. Però també, per a garantir els recursos necessaris per a les polítiques destinades als sectors econòmics i al canvi de model productiu, especialment en una època en la qual el desenvolupament tecnològic propiciarà un nou paradigma per a l'estructura productiva i el mercat laboral actual.

Comptat i debatut, els dos elements que hem presentat, el canvi de model productiu i, sobretot, la millora necessària del finançament i l'autonomia fiscal i econòmica, són absolutament imprescindibles per a construir el país al qual aspirem qui som valencianistes. Elements que són condicionants ineludibles per a desenvolupar amb èxit polítiques públiques potents que despleguen l'estat del benestar, que lluiten contra la pobresa i l'exclusió social i que prioritzen per damunt de

tot la inclusió i la cohesió social. Efectivament, eixa ha de ser la finalitat última d'una economia moderna i socialment avançada com la que defensem des del valencianisme, una economia al servei de les persones, de les comarques, dels municipis, una economia arrelada al territori i a la gent.

BASE 9

**Finançament just
i model econòmic**

Alfons Sánchez Andrés
i Jaume Ortiz Poblador,
L'Or dels valencians

El cost de la por de demanar els nostres diners

Podríem parlar del model competitiu com a assignatura pendent i tractar de donar-li importància. Però aleshores seríem una comunitat normal amb un problema normal, abordable políticament amb un programa d'actuació. Però no és el nostre cas.

Un dels problemes principals del País Valencià és, sense cap mena de dubte, el greu infrafinançament que patim des de sempre. Segons l'article 138.1 de la Constitució Espanyola «L'Estat garanteix la realització efectiva del principi de solidaritat consagrat en l'article 2 de la Constitució i vetlarà per l'establiment d'un equilibri econòmic adequat i just entre les diverses parts del territori espanyol», però, com ha quedat demostrat en les diferents dades i estudis que s'han publicat en els últims anys, la realitat és ben diferent. La nostra és l'única comunitat autònoma amb una renda per càpita inferior a la mitjana estatal –és a dir, més pobres que la mitjana–, que en compte de rebre'n una compensació, aporta més diners dels que ens pertocaria a l'Estat. I, finalment, eixos diners acaben en altres comunitats, en molts casos més riques que la nostra.

El problema ja l'han reconegut el govern i tots els partits polítics, i tots han entès que és vital canviar un model de finançament que perjudica especialment els interessos de totes les «comunitats» tocades pel Mediterrani, pintant una i altra vegada dos «Espanyes» diferents que molts insisteixen a no veure, tot i les desenes de

mapes estadístics que deixen clara eixa realitat. Ens ha tocat viure en l'Espanya castigada.

Tot i la gravetat del problema, tot i que perdem diners en préstecs, interessos, costos d'oportunitat, competitivitat respecte a altres regions, etc., continua passant el temps i el problema no fa altra cosa que créixer sense que s'albire ara com ara cap solució que ens pugui il·lusionar.

Les conseqüències són evidents en mirar el gràfic del PIB valencià i comparar-lo amb la mitjana de totes les comunitats. L'efecte en la nostra economia ha sigut demolidor. Ens han empobrit artificialment molt més enllà del que podem suportar. Ens han obligat a endeutar-nos i a dedicar uns diners a tornar un deute injustificable. Uns diners, els que ens costa pagar per eixe deute més els que hauríem d'haver rebut, que ara estarien en les nostres escoles, els nostres hospitals i les nostres empreses.

Cal entendre bé la perversió del fenomen. En primer lloc, rebem molt menys del que des de l'Estat s'hauria de transferir per a afrontar les competències que la Generalitat gestiona. Per tant, no tenim prou pressupost per a poder suportar el cost dels serveis bàsics com ara sanitat, educació i benestar social. A la Generalitat no li queda altra opció que endeutar-se, fet que implica haver d'afrontar a llarg termini el pagament d'un crèdit acompanyat d'uns interessos cada vegada més alts. Cada any que passa d'infrafinançament paguem més diners per un deute que no deixa de créixer, i ens obliga a tindre retallades en serveis

bàsics, en un bucle retroalimentat que podria acabar en una fallida econòmica semblant a la crisi grega.

A més a més, pareix prou improbable que l'Estat espanyol assumisca i faça efectiu el deute històric generat per tots els anys d'infrafinançament i ens obliguen a renunciar a demanar eixa compensació. Per què? Perquè l'Estat espanyol faria fallida immediatament i deixaria de ser viable: no només hauria de pagar els milers de milions que ens corresponien, i que cancel·larien la major part del nostre deute, també haurien de pagar-nos els interessos que pagàrem injustament i s'hauria d'avaluar el cost d'oportunitat perdut per no disposar dels diners que sí tingueren altres territoris i que ens ha suposat una pèrdua inadmissible i artificial de competitivitat.

L'acció política valenciana fins fa ben poc s'ha mostrat ineficaç. Ha sigut incapaç de defensar les nostres necessitats i enfrontar-se a un govern central que treballava activament i històricament contra el desenvolupament real de l'economia valenciana (o a favor, sistemàticament, d'altres comunitats que no són la nostra). En cap moment, des del govern estatal s'han reivindicat els nostres interessos a Europa, com es demostra a la negociació de la política agrària comunitària, en la qual sempre es perjudica el camp valencià, o la demora sistemàtica en la construcció i posada en funcionament del corredor mediterrani, projecte avalat per les institucions europees com a fonamental. També podríem assenyalar la negativa contínua a alliberar l'autopista AP7 i

que siga gratuïta o la marginació d'inversions als nostres ports.

Pareix que hi ha hagut una por de gran part del panorama polític valencià a enfrontar-se a Madrid amb l'excusa d'evitar que s'interprete com l'inici del mateix camí que han emprés des de Catalunya. Des de la societat civil, però, s'hauria d'encapçalar una defensa ferma dels nostres interessos i, si cal, crear verdaderament un problema «valencià» que obligue el govern central a adoptar un sistema de repartiment més just i solidari entre territoris.

La societat valenciana hauria de ser capaç de plantejar-se unes reivindicacions serioses que obliguen Madrid a prendre'ns seriosament. La corda amb el govern central no ha deixat de tensar-se des de fa massa temps i arribar al límit actual és una temeritat davant la possibilitat que es trenque.

Des de la societat civil valenciana exigim un full de ruta. Un document amb etapes i un calendari clar a complir. Un document que ens indique quin camí hem de seguir quan ens marquem un objectiu acordat i arribem a la data límit sense haver aconseguit el que s'havia acordat, com ens ha passat fins ara. I sense cap por, haurem d'escriure en eixe full de ruta, en algun punt dels pròxims anys, que establim una hisenda pròpia com ja demanàvem en 1918 (una manera de controlar els nostres diners, ja que l'Estat no ho fa), i, per què no, un estat independent que no haja de dedicar cap esforç a reclamar el que li pertany justament.

BASE 10

Un país amb drets socials i benestar

Maje Girona Magraner,
Fem Carrer

«Fent camí per un país valencià que respecta, protegeix i promou els drets humans»

De les vulneracions socials a la vindicació dels drets

La desigualtat social s'ha caracteritzat fonamentalment per les discriminacions per raó de gènere, sexe, classe, ètnia, origen, discapacitat, entre d'altres, obviant l'enfocament dels drets humans i la interseccionalitat a les polítiques socials.

Cal recordar Mary Wollstonecraft quan, en 1792, escriu la «Vindicació dels drets de la dona» contra argumentant la lògica universalista, ja que, tal com es proclama en la primera Declaració dels Drets de l'home i del ciutadà, en cap moment apareixen referides les dones. ¿Com és possible que en una declaració d'eixa importància no es contemple tota la població? Eixe pot ser un dels reptes a incloure en la nova declaració valencianista, és a dir, un estat del benestar no és factible si no s'integra i es reivindica l'aplicació real de la universalitat, ja que no es pot parlar d'universalisme quan hi ha vulneracions de drets.

Si pensem o preguntem a la població què entén per estat del benestar o dret social, el que ix és una definició bastant apropiada: «un país que es preocupa per la situació de la gent», «un

ajuntament que incorpora mesures per a pal·liar la crisi actual», «incorporar polítiques públiques i socials per a viure en dignitat», «oferir oportunitats i millorar les nostres condicions de vida», «un estat que es preocupa per posar fi al masclisme i el racisme, per exemple».

Definicions de ciutadania que ja dibuixen un perfil clar de quines són les línies de les quals s'ha de fer responsable l'estat del benestar, entenent-lo com un mecanisme social que permet garantir els drets socials, per tal d'evitar situacions de desprotecció, abandonament o discriminació, i, inclús, evitar situacions de prestigi social basat en interessos econòmics i de classe.

I ací les comunitats gestores, en este cas el País Valencià, tenen la responsabilitat màxima de garantir no sols els drets polítics i civils, sinó també els que anomenem econòmics, socials, culturals i ambientals. Un esforç de redistribució i gestió no exempt de complicacions i qüestions d'ideologia política, així com de les interferències de les fluctuacions econòmiques i de les privatitzacions. Una tasca que ha de resoldre l'estat del benestar per tal de garantir el compliment dels drets humans, inscrits en la Declaració Universal de 1948.

El País Valencià ha viscut durant anys vulneracions sistemàtiques dels drets basats en retallades que han suposat una fractura social greu, les quals han potenciat les diferències entre rics i pobres, on la liberalització i la globalització ha predominat davant d'un estat de benestar basat en polítiques socials eficients, igualitàries,

inclusives, equitatives i garantistes. A continuació s'exposen diverses línies d'actuació per tal de garantir un estat que contemple eixes polítiques.

Fent camí per un País Valencià propi, divers, inclusiu i igualitari

Per a començar a fer camí cal una revitalització i un nou enfocament de les polítiques que construeixen l'estat del benestar, és a dir, redistribuir millor els recursos socials, econòmics o culturals per fer que les demandes de valencians i valencianes estiguen cobertes, i se'n garantisquen els drets socials.

Pel que fa a la justícia fiscal, fa falta un sistema d'impostos progressiu que siga capaç de redistribuir la riquesa per a poder desenvolupar servicis públics i de qualitat. No serien acceptables les exempcions a les grans fortunes que han provocat que tan sols un grup de persones molt reduïdes acumule la major part de la riquesa. Per a evitar-ho, s'han de posar en marxa mecanismes d'avaluació exhaustiva, amb la participació d'actors socials que puguen analitzar les conseqüències d'una mala distribució i les càrregues impositives a les persones més desfavorides per a poder afrontar el frau fiscal i evitar situacions de desigualtats socials greus.

No es pot oblidar que un estat del benestar ha de garantir els drets socials dels col·lectius més vulnerables com les persones majors,

població jove, migrants, persones amb diversitat funcional, i no es pot permetre desaproveitar les capacitats que tenen i les aportacions que fan a la creació d'un estat del benestar inclusiu i no discriminatori. En definitiva, no podem deixar ningú arrere.

Preocupa també la necessitat de promoure mecanismes més bons (més contundents) contra la desigualtat entre dones i homes, lluitant contra els estereotips de gènere o qualsevol altra forma de discriminació o violència contra les dones que repercuteix en la fruïció dels drets econòmics, socials i culturals.

L'estat del benestar també ha de garantir la creació de llocs de treball dignes, amb polítiques actives que ajuden a disminuir la taxa d'atur, amb l'atenció posada en la situació de precarietat de la joventut, per exemple amb polítiques actives juvenils, també polítiques específiques per a les dones, per a la població gitana o la migrant, incorporant mesures d'acció positiva.

Així mateix, la urgència d'implementar processos de coresponsabilitat i conciliació per tal de reduir la bretxa salarial i el sostre de vidre, i evitar que la responsabilitat última de les cures familiars siga exclusivament de les dones, per tal de no fomentar la desigualtat laboral i la precarietat en el sistema social i econòmic.

S'ha de plantejar no sols augmentar llocs de treball sinó també promoure programes de formació i capacitat tècnica i professional de qualitat, per tal d'adaptar-se a les necessitats que demana el mercat de treball i incorporar processos d'humanització, millorant el treball assalariat i respectant el dret a la vida digna.

Pel que fa a la sanitat, l'estat del benestar ha de garantir la sostenibilitat del sistema públic de salut, millorant la qualitat dels servicis sanitaris i del personal, i garantint la disponibilitat i una accessibilitat adequades, així com una millora en els servicis de salut sexual i reproductiva, en especial pel que fa a la interrupció voluntària de l'embaràs i l'accés als mètodes conceptius i de planificació familiar, i ha de procurar que la sanitat siga igualitària, on s'estudien els factors de morbimortalitat i fer que la ciència mèdica s'adapte a les necessitats i a les diferències biològiques entre homes i dones, i no al revés.

A més a més, s'ha de garantir l'accés a les persones migrants en situació irregular i fer possible el dret a la salut al nivell més alt tal com sentència el PIDESC¹ (Pacte Internacional dels Drets Econòmics, Socials i Culturals), que també inclou qüestions com la sobirania alimentària o el dret a l'aigua.

La Comunitat Valenciana s'ha caracteritzat per una economia de la terra, justificació suficient per a fer que al País Valencià s'implementen polítiques i estratègies de sostenibilitat alimentària i afrontar la sobirania, per a garantir d'una banda el treball digne de les persones que es dediquen a l'agricultura i, de l'altra, millorar el dret a l'alimentació, potenciant el consum propi i «respectant les seues pròpies cultures i la diversitat de les formes de producció, de comercialització i de gestió dels espais rural en els quals la dona ocupa un paper fonamental»².

En eixe sentit, el País Valencià té un altre repte important, garantir el dret a l'aigua i al sanejament³: «l'accés a l'aigua potable és fonamental tant per a la supervivència de pobles i persones, com per a gaudir de determinades pràctiques culturals o per a assegurar la higiene ambiental» tal com també promulga l'objectiu 6 dels objectius del desenvolupament sostenible en l'agenda 2030⁴.

El debat en eixe sentit s'ha d'enfocar a la responsabilitat dels municipis, però també a l'administració i l'empresa privada, ja que el negoci privat de l'aigua ha assolit una dominació davant del dret del qual es

parla ací. El debat ha de ser seriós i rigorós, necessari per a garantir un dret bàsic per a la vida i la salut de les persones.

Parlar d'un estat del benestar també és parlar de les polítiques d'igualtat i, en eixe sentit, una societat lliure de violència de gènere necessita una implicació política en la qual els programes de prevenció i sensibilització siguen efectius, continuats en el temps i que impregnen totes les àrees socials, per tal de construir un decàleg de bones pràctiques que afronte l'assetjament als espais públics i totes les formes de discriminació contra les dones, tal com recomana el comitè CEDAW⁵.

Però, per a desenvolupar el dret a la vida digna, també s'ha de posar damunt la taula l'escàs habitatge social, l'augment dels preus desorbitats de lloguer i la falta de protecció d'habitatges dignes que fomenten els desnonaments o la no emancipació en la joventut. Mesures que demanen urgència per tal de garantir el dret a un habitatge digne, sostenible i no lucratiu.

L'impacte de les retallades viscudes al País Valencià també ha repercutit en el sistema educatiu, s'ha reduït la qualitat i ha permès situacions d'exclusió social i abandonament. Per a sufragar la situació s'han d'incorporar programes que eviten la segregació en les escoles i l'abandonament

escolar, que reestructuren les formes d'aprenentatge en què estiga present la història i la llengua valencianes, així com crear espais de reflexió social i política.

No es pot oblidar que els drets culturals, encarregats de fomentar el desenvolupament individual i col·lectiu, la diversitat social i la creació artística valenciana, també han d'estar en les polítiques públiques i socials per tal de garantir la cultura, i fer del País Valencià un país que estima el folklore i que respecta la llibertat d'expressió, d'opinió i d'informació.

I en eixe sentit, no vull acabar l'article sense exposar una de les mesures més importants que ha d'incloure la declaració valencianista: el foment dels espais de participació dels titulars de drets, de responsabilitat i d'obligacions per tal de dur a terme un projecte de país multinivell, on s'assegure la inclusió i la sensibilitat de qui conforma esta terra, la valenciana.

Un gran repte al davant per a fer que la construcció de l'estat del benestar estiga impregnada de les demandes socials i polítiques de la ciutadania, i potenciar que la població en ella mateixa siga motor de canvi, i transformar la societat valenciana en un país que respecta, protegeix i promou els drets humans.

¹ Més informació: www.ohchr.org/sp/professionalinterest/pages/cescr.aspx

² Més informació en: <http://sobiraniaalimentariapv.org/>

³ Més informació en: <http://observatoridesc.org/dret-laigua>

⁴ Més informació en: www.un.org/sustainabledevelopment/es/water-and-sanitation/

⁵ Més informació en: www.ohchr.org/sp/hrbodies/cedaw/pages/cedawindex.aspx

BASE 11

Un país de tradicions i festa popular

Hèctor Càmara i Sempere,
Institut d'Estudis Comarcals
del Baix Vinalopó

El poble valencià és ric en tradicions i festes, es tracta d'un fet que no podem amagar. És cert que encara conservem monuments d'una gran riquesa arquitectònica i artística, de la mateixa manera que la nostra diversitat natural és molt apreciable, amb paratges únics a Europa. Però excel·lim en el que és més complicat: conservar d'una manera acurada el patrimoni immaterial.

Els últims cent anys han suposat una destrossa de tots els espais urbans i naturals que ens definien des de finals de l'edat mitjana. Les nostres poblacions han canviat la fisonomia en la carrera per formar part del *desarrollismo* més cruent, amb la falsa idea que destruir era un sinònim de modernitat i progrés. No hem sabut valorar el que teníem al voltant immersos en un *autoodi*, no sols lingüístic, sinó també cultural, que depenia de la voluntat de reflectir-nos en altres cultures i en altres territoris que ben poc tenien a veure amb la nostra idiosincràsia i la nostra història. Hem redefinit la nostra geografia per l'aspiració d'atraure el visitant forà, que ens ha vist només com un espai per a l'esbargiment vacacional.

I a pesar de la destrucció indiscriminada del que és visible i defineix el nostre espai vital, que ha canviat considerablement en poques dècades, som un poble capaç de mantindre viu tot

un llegat tradicional ric, divers i antic. No debades som el territori europeu amb més declaracions de la UNESCO en aquest sentit: amb quatre béns en la llista de patrimonis culturals immaterials de la humanitat (en orde, el Misteri d'Elx, la festa de la Mare de Déu de la Salut d'Algemesí, el Tribunal de les Aigües de València i les Falles de diverses poblacions). Hi caldria afegir totes les festes que ha declarat BIC, màxima protecció institucional, la Conselleria de Cultura. Encara que seria prolix citar totes les tradicions que ens fan únics, sí que caldria destacar-ne unes quantes més: la festa de l'Oriol a Oriola, la romeria de la Santa Faç a Alacant, els Enfarinats d'Ibi, la cavalcada dels Reis d'Orient o el Tirisiti a Alcoi, la festa de Sant Antoni de Canals, la Tomatina de Bunyol, els pelegrins de les Useres o el Sexenni de Morella.

Un món festiu divers i tradicional que té en la pólvora i la música dos elements transversals que recorren el país de sud a nord. El nostre poble gaudeix de botar foc a tot tipus d'artefactes pirotècnics, ja siga en mascletades o en espectacles de focs artificials: el so estrident i la llum engegadora com a elements que cohesionen i agrupen milers de valencianes i valencians al voltant. I el so fet melodia de les bandes de música que omplien els pobles amb instruments de vent i percussió, dels quals som experts reconeguts. L'aprenentatge i la dedicació musical, que tant ajuden a desenvolupar el gust estètic, la sensibilitat i l'emoció, esdevenen una xarxa atapeïda d'agrupacions i escoles locals que defineixen la sonoritat de la nostra cultura.

A tot això cal afegir la resta d'elements que conformen la cultura popular valenciana: rondalles, llegendes o cançons, que donen profunditat a les tradicions més nostrades. A pesar de la pressió lingüística forana, són mostres de literatura oral que mantenen una vivacitat que palesa el fet que la transmissió generacional encara no s'ha estroncat del tot i que hi ha esperança per a reconstruir l'imaginari col·lectiu que ens identifica com a poble. Gràcies a la faena de recopiladors, cantants i contacontes i a l'interés de l'escola per difondre tot aquest material als infants i joves és possible suplir la invasió d'altres models culturals. Està a les nostres mans assegurar que el fons de cultura popular que hem sigut capaços de conservar, i que ens uneix a la nostra terra i als nostres avantpassats, continue sent una part fonamental de la nostra vida. En aquest sentit, caldrà fer-lo plenament nostre, per a la qual cosa serà imprescindible, sense perdre personatges tradicionals i trames, ni caure en transformacions vàcues que s'allunyen del context valencià, actualitzar-lo per llevar tots els components que suposen prejudicis socials ja superats o qualsevol tipus de discriminació.

No hem d'oblidar que, des dels inicis de la cultura humana, la festa, les tradicions i la cultura popular –a vegades expressades en el marc de celebracions rituals– han sigut una eina fonamental per a la interacció social i per a la creació de vincles interns dins de les diverses comunitats. I en això el poble valencià no ha sigut una excepció. És cert que, de la Il·lustració ençà, la rauxa festiva s'ha considerat en molts cercles

acadèmics i erudits com una expressió de la brutalitat i l'essència animal dels éssers humans, però res més lluny de la realitat. En aquesta visió limitada del fet festiu i popular, que encara perdura en alguns cercles, la intel·lectualitat valenciana ha volgut moltes vegades apartar-se'n, quan no negar la importància que tenen aquests elements culturals per a la identitat i la cohesió comunitària i, fins i tot, demanar-ne l'abolició. Ara sabem que són béns que, no sols mereixen ser coneguts, sinó protegits i valorats socialment (sempre que complisquen el que s'exigeix a tota activitat en un context democràtic: el respecte als drets humans i al medi ambient).

No debades, les festes, com indiquen diversos autors, foren el resultat d'una necessitat evolutiva humana en el procés de desenvolupar grups cohesionats en què un nombre indefinit d'individus se sentiren arrelats i, per tant, solidaris entre si. Encara que sembla que la societat contemporània s'ha desentès d'aquesta funció aglutinadora amb la globalització, que pot comportar la impersonalitat en el tracte i l'individualisme en la conducta social, el cert és que, en contraposició, com indica Antonio Ariño, les festes –i la cultura popular en general– han trobat un nou revulsiu per l'exaltació que fan del *nosaltres* compartit enfront del *jo* autosuficient i solitari.

L'arrelament que provoca la festa en grups socials amplis fa que siga una eina eficaç per a sumar totes les persones que viuen ací i que, per motius de procedència o de trencament

generacional, no han pogut participar de la cultura que els acull. La ciutadania valenciana no serà possible només amb l'assumpció de drets i deures civils, si al darrere no hi ha un arrelament al territori (i a tot allò que comporta viure-hi: llengua, història, economia, política, art, etc.), i això només és possible si compartim el que som com a poble, sovint canalitzat mitjançant les celebracions festives. (Compartir –que no assimilar o integrar– és un procés d'anada i tornada que, a més a més, redundarà en un enriquiment mutu.)

Ara mateix, aquest objectiu es pot dur a terme parcialment per la impossibilitat de comptar amb una festa que aglutine la major part del país, com sí que ocorre en altres territoris. És cert, com s'ha comentat adés, que hi ha elements transversals que identifiquen les celebracions valencianes i que assumim com a diferenciadors, però potser, dins de la diversitat, és necessari un referent compartit que ens aglutine.

Evidentment, hi ha festes més ben posicionades en haver-se convertit en un element de confluència entre poblacions diverses. Des d'antic, València, com a capital, ha sigut un nucli difusor i model de tradicions que s'han estés al llarg del país. Històricament, potser la més important, ha sigut el Corpus, l'estructura i les danses del qual s'han imitat en moltes localitats. Més modernament el paper l'han tingut les Falles, que ha esdevingut una festa que ha superat de llarg els límits urbans del cap i casal i s'ha estés per moltes comarques. En paral·lel hi ha els Moros i Cristians, que, des de la serra de Mariola i

el Vinalopó, s'han convertit en una celebració a la qual s'han anat afegint poblacions valencianes de manera exponencial, especialment a partir de la transició democràtica dins d'un context que volia recuperar el batec festiu i popular que la dictadura i la modernitat havien condemnat a l'ostracisme. Tampoc es pot deixar d'esmentar la vitalitat que, en els darrers anys, té la Muixeranga més enllà d'Algemesí, ja que es creen ací i allà colles que assagen torres i figures humanes i que, després, participen en actes diversos.

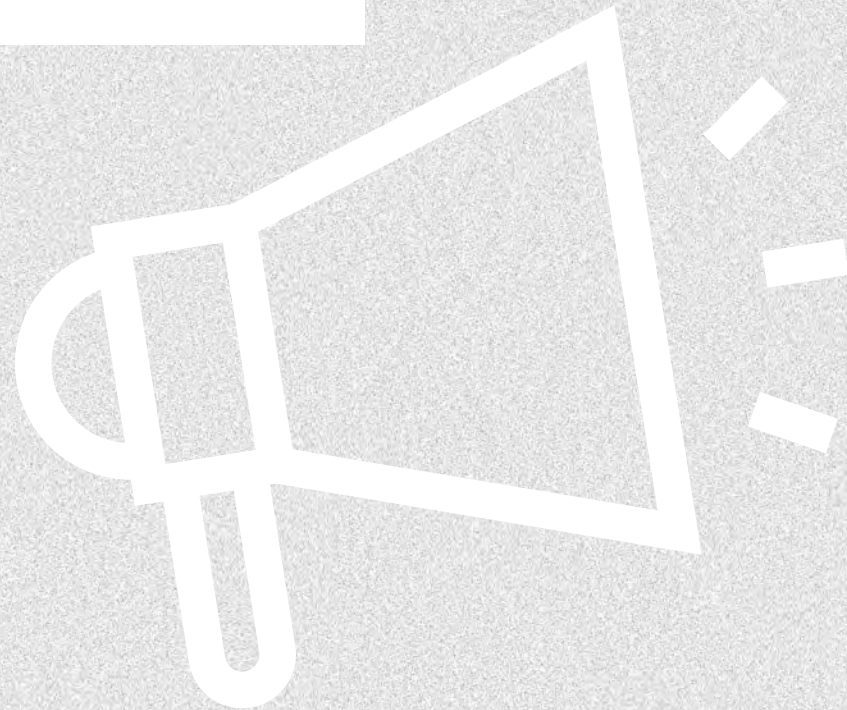
Caldrà, doncs, tindre en compte en el país que volem ser les nostres tradicions i les nostres festes com a elements necessaris i indefugibles per a configurar-nos com un poble cohesionat i amb una idiosincràsia pròpia, fonamentada en un imaginari ric i popular.

BASE 12

Un país cohesionat, un país rejuenit

Gustau Pérez Pérez
i Elena Navarro Olmos,
Consell Valencià de la Joventut

Els joves també volem parlar del futur del nostre país. I ens agradaria fer-ho com a joves apoderats que no necessitem cap tutela per a saber quins són els nostres objectius i les nostres necessitats. Això ja seria un primer canvi en eixe país desitjat. Que se'ns escolte amb les mateixes garanties i el mateix respecte per les nostres opinions que a la resta. Sense *oldplannings*, ni condescendències. Amb dret a formar part de la presa de decisions i, com en este cas, a formar part del disseny del país futur.

I en primer lloc, ens preguntem: qui som exactament els joves? Legalment, segons la flamant Llei integral de polítiques de joventut, som les persones que tenim entre dotze i trenta anys. Però ja sabem que a vegades les lleis amb la pretensió de regular i estructurar tots els aspectes de la vida de les persones acaben allunyant-se de la realitat. Perquè no podem posar una línia recta en què d'un dia per l'altre passes a ser jove, o deixes de ser-ho. Perquè igual que el sentiment identitari no ve definit pel que posa en el document d'identitat, la joventut tampoc està determinada per raons merament cronològiques.

Partim doncs del fet que la joventut és una construcció social, variable en funció del lloc i el moment. Una etapa vital, un procés de transició de la infància a l'adulthood. De creixement,

d'anar adquirint cada vegada més autonomia i independència. De construir la identitat pròpia, d'incorporar-se a la faena i constituir un nucli familiar propi.

No som per tant un col·lectiu homogeni, ni tampoc una classe social, encara que des de fora se'ns puga encasellar com a una categoria única. Tenim diferents itineraris vitals, diferents vivències i contextos socials, culturals, ètnics, econòmics... i hi ha, per tant, moltes joventuts segons cada situació personal. Això potser dificulta que hi haja una «consciència de jove» o que puguem tindre una major incidència en l'agenda política. Però en qualsevol cas, som part d'un col·lectiu, d'una generació. I ho som per les vivències i les experiències que compartim, les històries que ens ha tocat viure, les problemàtiques que patim i la manera en què les afrontem.

D'esta manera els joves valencians actuals som les persones a les quals mentre estudiàvem ens deien que no trobaríem faena i quan trobem faena ens diuen que no tindrem pensions. Les que sabem que no tindrem faena per a tota la vida i la incertesa acapara totes les parcel·les de les nostres vides. Les que hem hagut d'incorporar com hem pogut a les nostres vides la flexibilitat i l'adaptació constant al canvi, amb l'ansietat i les preocupacions que això genera.

Som les que defeníem una universitat pública i de qualitat mentre véiem com les aules es buidaven per l'augment de les taxes i la

desviació de diners a universitats privades, tot en nom de la integració europea. Les que patíem fred en barracons mentre véiem cotxes de fórmula 1 passejant pels nostres carrers i rebérem porres quan mostràvem llibres en la primavera valenciana.

Som les persones que un 15 de maig ens reuníem a les places indignades amb qui deia representar-nos. Les que hem vist caure un imperi que controlava totes les esferes de poder del nostre país i hem espentejat per a transformar el sistema polític que vam heretar buscant més transparència i participació.

Les que cresquérem amb Babalà, amb Goku i Doraemon, però veiérem com un dia s'apagava la nostra televisió, tot i que cada dia que passava era un poc menys nostra. Les que anàvem a la «línia» i també les que no poguérem aprendre la llengua pròpia de la nostra terra per culpa de la perversa «llibertat» que s'atorga als pares en detriment de la nostra llibertat a poder triar la llengua en què expressar-nos quan acabem els estudis.

Som les persones que ens veiem obligades a viure a cals pares perquè els nostres sous no arriben per a pagar el lloguer, i l'opció de comprar, senzillament, no és una opció. Som qui no sabem quan podrem dir als nostres pares que seran avis. Qui volent-ho o sense voler allarguem esta etapa vital i alimentem eixa coneguda «moratòria social». Els joves que hem nascut en pobles on no sabem si viurà algú d'ací a trenta anys, ni si

podrem quedar-nos-hi a viure després d'acabar els estudis.

Som les persones que hem vingut fugint de la misèria o els conflictes del nostre país i hem trobat ací un lloc d'acolliment i on volem prosperar. Les que hem ajudat els nostres pares, també nouvinguts, a aprendre les llengües del país. Les que quan estem ací ens diuen d'allà i quan estem allà ens diuen d'ací.

Som qui en televisió apareixem com a *ni-nis*, com a *Romeus i Julietes*, com a alcohòlics o com a font de conflicte social sense projectar referents positius i exemplars. Som a qui en les classes d'història se li explicava que la transició va ser modèlica, però encara esperem l'exhumació d'un dictador. Som les persones que veiem com la llei no s'aplica a tots de la mateixa manera, i que s'utilitza per a empresonar cantants que expressen opinions, però no per a passar comptes amb lladres i corruptes del règim.

Som les que ens hem fartat que desconeguts opinen sobre el nostre cos quan anem pel carrer, de cobrar menys sou per la mateixa faena o d'haver de demostrar el doble que ells per a arribar al mateix lloc.

I som també qui no podem estar. Perquè eixim de treballar de la botiga a les onze de la nit, perquè ens recorrem de punta a punta les ciutats repartint a domicili en les nostres bicicletes i motos o perquè hem de cuidar els nostres

familiars. Perquè la precarietat no ens deixa participar en l'esfera política, ni plantejar-nos altres itineraris vitals.

Som, en definitiva, els nascuts i els nascudes entre els finals dels huitanta i el començament del nou mil·lenni. La generació Y i la generació Z, els mil·lennials i els postmil·lennials. Som els joves i les joves que vivim al País Valencià. Els qui serem el futur del país, però que ja som també el present, tot i que a vegades trobem murs visibles i invisibles que ens entrebanquen ser qui podríem ser.

Som nosaltres els qui hem ensenyat els nostres pares a reciclar i els hem fomentat la consciència ambiental. Les persones que no només defensem la diversitat i la llibertat sexual, sinó que combatem tota mena de rebuig. Les qui en les nostres experiències a l'estranger –siga per motivació pròpia o per exili laboral– hem entès que les llengües són per a comunicar-nos i no per a dividir-nos. Les que creiem en una Europa que reconega les diferències i que òbriga les portes a les persones que fugen de la misèria de països on els «nostres» governs i empreses provoquen guerres.

No ens resignem a ser una generació perduda. Volem ser una generació resilient. Som, al cap i a la fi, la generació més preparada de la història del nostre país i volem prendre el protagonisme que mereixem. Això no vol dir substituir ningú, sinó compartir els espais de

decisió i dissenyar un futur que incloga el conjunt de la societat, des dels nounats fins a qui arriba a fer més de cent anys.

A vegades pareix que vulguen una lluita intergeneracional entre joves i jubilats. Però no ens hi trobaran. Volem un pacte intergeneracional, que parle de pensions, però que parle també de qualitat del treball, d'estabilitat laboral i de sous dignes que ens permeten desenvolupar i dissenyar el nostre projecte de vida amb llibertat i certesa.

Volem un contracte social renovat, que no deixi fora tota la nostra generació i qui vinga darrere. Volem sindicats que s'ocupen també de la precarietat juvenil i dels nous tipus de faena que tenim i que tindrem. Volem una administració pública eficient i rejuvenida, en el qual els coneixements de les noves generacions se sumen als de les més veteranes. Volem un estat del benestar que prioritze la redistribució i la inclusió social, que abandone l'assistencialisme i que aposte per polítiques transformadores.

Volem també un Estat que reconega i potencie la pluralitat i que tracte el nostre país com a un igual. I això passa, entre altres, per la millora del sistema de finançament i per les inversions territorials necessàries que també els joves necessitem.

Volem un sistema educatiu capacitador que no expulsi ningú de les aules, amb

instal·lacions dignes i professorat competent, que eduque no només en coneixements sinó també en competències i en valors. I un sistema sanitari públic i de qualitat, que ens tracte com a persones autònomes i no com a simples usuaris.

El nostre ha de ser també un país acollidor, que reconega l'altre tal com és, que no jutge ningú per l'accent o el color de pell. Ni tampoc per la llengua. Un país que visca la riquesa de la diversitat que té i se n'orgullisca.

Un país amb partits polítics que assumisquen que els joves som un col·lectiu d'acció prioritària. I que de la mateixa manera que els pensionistes compten amb el Pacte de Toledo, nosaltres també necessitem un pacte per la nostra generació.

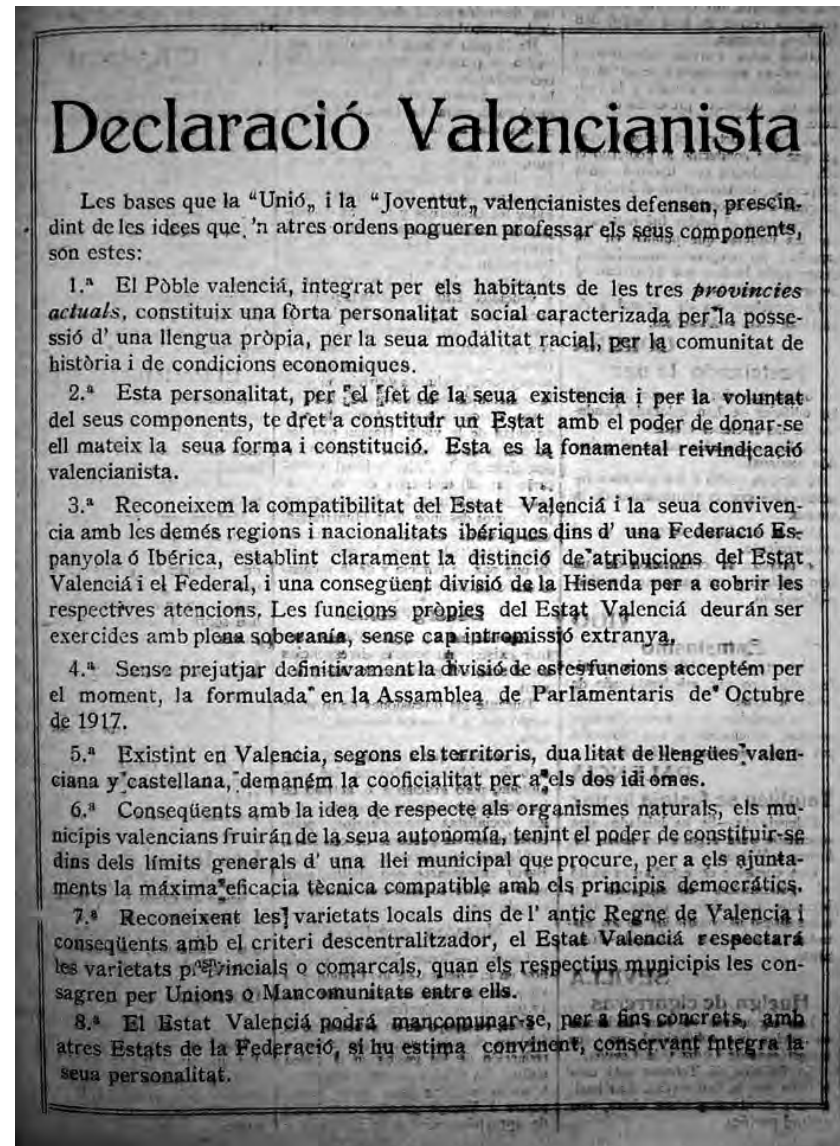
Un país que done a la joventut el protagonisme que mereix. No només pel bé del nostre col·lectiu, sinó pel valor que aporta al conjunt de la societat. Perquè amb una joventut forta tenim un país fort.

Per això necessitem joves valents i valentes. Que no tinguen por de fer el pas. Que malgrat totes les problemàtiques que hi ha, siguem capaços de reinventar-se contínuament, de lluitar, de no abaixar el cap i de buscar sempre la manera de reivindicar les seues necessitats.

Volem, en definitiva, una terra d'oportunitats, on poder desenvolupar el nostre projecte de vida.

Una terra vertebrada, on generacions i col·lectius diversos cooperem i ens donem suport per a viure una vida millor. I per això necessitem treballar de manera transversal. Que els espais on ens relacionem tinguen vasos comunicants a través dels quals puguem transmetre coneixements i actituds, tant de grans a majors com de joves a grans. On es trebal·le i s'assolisca el relleu.

Este llibre és un altre pas per a seguir construint el país que volem d'una manera transversal, interseccional. Des del diàleg, des de l'escolta i des del respecte a la diversitat. El valencianisme que volem per al futur pròxim ha de ser integrador, vertebrador i cohesionador. Per tot això, adoptem i fem nostres la resta de reivindicacions que hi ha ací en defensa dels drets, les llibertats i interessos del nostre poble. I perquè ara som nosaltres els joves, però prompte deixarem de ser-ho.

La Declaració Valencianista. 1918

